

Koma
Berxwedan
di Festîwala
Muzîkê ya
Navneteweyî
de
Rûpel 3

Ji roja îlankirina wê ve, dewletê gelek caran şerrawestin îhlal kiriye...

Şer bi vî awayî nasekine

● Şerrawestina ku PKK'ê îlan kiribû, ji bo gelên Kurd, Tirk û Rojhûlata Navîn bûye hêviyeke mezin. Ev biryara PKK'ê ji gelek dewletên dinyayê jî destek dibîne û ev destek roj bi roj mezintir dibe. Lê dewleta Tirk, ji roja îlankirina şerrawestinê ta îro, ji bo şer bisekine tu gav neavêtiye. Berevajiyê vê, êrişên xwe ji berê diwartir didomîne û rawestandina êrişên gerîla ji xwe re wek fersendekê dibîne.

● Hêzên gerîla heta niha li vê biryarê xwedî derketine û bi tu awayî êriş pêk neanîne. Dema êrişek bi ser wan ve hatiye jî xwe parastine. Êrişeke hêzên leşkerî û cerdevanan, li çiyayên di nav Sason û Pasûrê de pêk hat. Li ser êrişa leşker û cerdevanan, di nav herdu hêzan de şerekî diwar derket. Di vî şerî de, 13 gerîla û 21 leşker û cerdevan hatin kuştin û rewşa şerrawestinê derbeyeke mezin xwar. Rûpel 8

DI VÊ HEJMARÊ DE

Nivîskar û nivîsandin
Şerefhan Cizîrî

Rûpel 10

Eqilê Kurdan ê pêşî û paşî
Amed Tigrîs

Rûpel 10

Leyla Qasim
Adil Duran

Rûpel 14

Danasîna lîstikên Kurdan
Jîr Dilovan

Rûpel 15

Dîroka Şoreşa Kuba
Osman Özçelik

Rûpel 6

Hevpeyvîn bi hunermend Ehmedê Çep re
Jana-Jan Dost

Rûpel 16

Konsera Koma Lorî
İptal kirin

Rûpel 11

Li hember Yeltsîn
raqîbekî tûj:
Routskoy

Rûpel 4

Pişî îlana şerrawestinê, êrişên cerdevan û leşkeran ên bi armanca valakirina gundan jî diwartir bûn. Heta niha bi dehan gund hatine hilweşandin û bi hezaran gundî koç kirine.

QASETA SÎ Û SÊ GULLE Û NÛJENTÎ

Her gel, netewe ji aliyê muzîkê ve xwediyê taybetiyan e. Pîvan, ritim, teşe (form), melodî, armonî û heta dengê navber (koma) taybetiyên herî girîng in. Mînak di muzîka Ewrûpî de dengê navber ango koma nîn e. Lê di muzîka Kurdî de heye.

Rûpel 13

SERFIRAZÎ

Ez duhî li Diyarbêkrê Şêx Seîd bûm
Li Dêrsimê Seyid Riza bûm
Li Mehabadê Qazî bûm
Îro jî li Zindanên Amedê,
Xeyrî me, Kemal im, Akîf im, Çiçek im
Doğan im, Doğan im, Doğan im.

Rûpel 12

Em serê xwe natewînin!

Di sala 1945'an de ez li gundek li kêleka Eskîfê hatim dinê. Di heşt saliya min de bavê min ez danîm ber xwendina Quranê. Ez gelek bi fêma bûm. Min di şeş mehan de Quran xetîm kir. Û bi dû re min hinek kitêbokên biçûk jî xwendin. Êdî seydayê min jî bavê min re got: "Gerek ev ge- de here cihê din li medresa bix- wîne." Û xelkê din jî, yê- nê dostên bavê min jê re gotin: "Vî- gedeyî bişîne dibistana Tirkî- nî, bîla bixwîne." Lê bavê min got: "Şêxê min, kurê min gelek bi fêma e. Ez bişînîm mektebê? Tu dibêjî çî?" Şêx jî bavê min re got: "Na lawo, na ilmê Latînî la- dînî. Yanî di ilmê Latînî de dî- tune. Ger tu kurê xwe bişînî mektebê wê bêdîn bimîne." Bavê min jî nikaribû bêdîliya şêxê xwe bike û ez neşandim di- bistanê. Ez şandim gundekî din jî bo feqetiyê. Heşt sal bi zikê- kî têr û pazdeyî birçî min li hucreyên feqehan xwend. Lê ilmê ku min dixwend, ş ne bi zi- manê dayîka min bû. Tovbe min qet jê tiştê nedizani. Hama sey- dayê me digot "Zeyd çû û zeyd hat" û digot "Ne sara ne sara ne seru." Min heta camiyê xwend. Min qet tiştê ji wî ilmî fêma ne- kir.

Lê seydayekî min hebû. Kale- kî îxtiyar bû. Xwedê jê razî be, wî pîr jî min hez dikir. Rojeke biharê gote min: "Kurê min kitêba xwe bîne, emê jî xwe re herin çolê. Hem emê bixwînin, hem jî emê gestê bikin." Ez û seydayê xwe çûne raserî gund. Em jî xwe re rûniştin. Dersa min wê rojê jî min re got. Piştî me ders xelas kir seydayê min pîr-

sek wiha ji min kir, "Feqî niha tu çî tiştî?" Min got: "Seyda ez mi- silman im." Got: "Erê kurê min em tev misilman in. Yanî ez dibêjim qewmiyeta te çî ye?" Hûn bawer bikin, min heta wê çaxê nizaniyê, ez çî me. Hema min xwe misilman dizaniyê. Seydayê min pîr bi vî nezanîna min êşîya û aciz bû, stêrkan di çavê wî de avêt û li halê nezaniya min giriya. Careke din li min zivirî û got: "Kurê min em Kurd in û diroka me jî heyê û zemanê berê dewleta me jî me girtin û em ketin bin destê dewletên da- girker. Heta devê wî geriya ji min re got û jî wê rojê pê ve eş- qa gelê min xiste dilê min. Çend beytê Seydayê Cegerxwîn jî min re nivîsandin û êdî min ji wan pê ve tiştê nedixwend. Çiças min jî wan fêma dikir agirê eş- qa gelê dilê min de geş dibû. Te- menê min 17 sal bû, bavê min ez zewicandim û di nozdeh saliya xwe de ez bûme xuwed. Çar zarokên min hebûn ez çûme leş- kerîya dijmin. Di 73'yan de me mala xwe bar kir. Em hatin ba- jarê Batmanê, ez hinek însanê welatparêz li wê derê nas dikim û carîna bi wan re li ser bûyeran gel em dipeyivîn. Lê hema em her car eynî tiştan dibêjin, di sa- la 1976'an de xortên me yê- nê xwendevan ên hemdemî li ba- jarê Batmanê bi fikr û ramanên nû, yanî bi ilmê çîhanê bi ristika sosyalîst jî bo xelasiya neteweyî dest bi têkoşîneke nû dikirin. Lê belê hevalê me yê kevin, yanî kevnepereşt li dijî wan xortê nû disekinin û antî propagandawa wan dikirin. Digotin: "Ew bêdîn in, hevalên kafiran e. Ê ku he-

valtiya wan bike ew jî kafir e." Ji wan çend heban min jî nas dikirin û fikr û ramanên wan û ex- laqên wan pîr xweşik bû. Hema ez dikarim bibêjim ji wan hevalên xwe yê- nê kevin min zûtir î- man bi wan xortan anî.

Heta sala 1980'yî, min jî li gorî xwe hinek xebar kir. Di sala 1981'ê de di sihê meha Îlonê de dijmin ez xistim binçav. Paz- deh roj li Batmanê û şeşt roj jî li bajarê Sêrtê ez bi hemû awayên îşkencê hatim îşkencekirin. Di nava van rojan de îşkence ku li min hate kirin ku ez binivîsim wê kitêbek çêbibe.

Piştî 20 mehan ez hatim ber- dan. Lê belê roja ku hatim ber- dan min bêhtir bawerî bi xelasiya xelkê xwe anîbû û min dij- minê xwe gelek jî nêzik ve nas kiribû. Û dîsa me dest bi xebara xwe kir. Di meha Mijdarê de hi- nek hevalên min hatin binçavki- rin û bi dû re hatin ez jî girtin û em bi hev re xistin Girtîgeha Bu- cayê. Em 3 meh jî li wir girtî- man û em hatim berdan. Lê ez jî we re bibêjim, mala xwe her tim di bin çav de ne.

xwe û gelê xwe nas dikin. Di sa- la 1988'yan de ez dîsa hatim girtin û min gelek lêdan û îşkenceyên dijmin ditin û ez çar meh li Girtîgeha Batmanê mam. Û bi dû re ez derketim, hatim gihîam ba zar û zêçê xwe. Lê ez netewiyam û dijmin serê min dananî û min dîsa li gorî xwe dest bi xebara xwe kir. Çimkî êdî xew bi kêrî min nedihat. Gerîla li welatê min şerekî germ di- kir. Dengê rime rima lingê azadiyê di hate guhê min û nedihîşt xewa min bêt. Min li her derî di- kir qîr li keç û xortê Kurdan. Min digot, "Rabin û herin welatê xwe, hûn jî bibin xwediyê rûme- teke mezin." Di 12'ê Îlonê de keçê û kurekî min xwe pêk a- nîn ku herin welêt. Li bajarê İzmirê bi tevî çend heb hevalên xwe ve jî aliyê dijminê faşîst ve hatin binçavkirin, yanî girtin û îşkenceyê mezin li wan jî kirin û bi dû re hatin ez jî girtin û em bi hev re xistin Girtîgeha Bu- cayê. Em 3 meh jî li wir girtî- man û em hatim berdan. Lê ez jî we re bibêjim, mala xwe her tim di bin çav de ne.

Girtîgeha hundirîn jî ya derve xweştir e. Niha jî yek ji zarokê min wînda ye, bi ku ve çûye ni- zanim. Lê bi ku ve çûbe oxirawî ya xêrê be. Çimkî ez dizanim ne riya baş be pê ve naçe. Ya dawî ez vî jî we re bibêjim, ez hê jî wekî xortê ku 18 salî yê çeleng li ser piyê xwe sekinîme û jî he- mû cure têkoşîne re amade me.

Ez selav û hurmeta xwe jî we re rê dikim û xweşî û pêşveçûna we dixwazim.

Xalê Elo

FERHENGOK

- Avteng:** Ji bo behr û deryayê, cihê teng (Boğaz)
- Berfin:** (Kardelen)
- Damisto:** Lûlik kişandin (Kura çekme)
- Girav:** (Ada)
- Gorim:** (Görümce)
- Hejmêrmend:** Hesabgir (Sayman)
- Hek:** Xwenga mezin (Abla)
- Hevling:** Bacanax
- Hêvotî:** Perwerde kirin (Talim, eğitim)
- Hişmendî:** Şuur, hiş (Bilinç)
- Kal:** Fekî û zerzewata negihîştî
- Kizirandin:** Ji şewitandina mû, por, pîrç re tê gotin
- Kordunde:** Wareş, koro- cax, kesê ku zar û zêçên wî/wê nîna e.
- Leven:** Qamişê şekir
- Mehandî:** (Aşınmak)
- Nêrevan:** Dîdevan (Gözlemci)
- Notir:** Nobet
- Notirvan:** Nobedar
- Qaqijok:** Laleya derewîn (Yabanî lale)
- Sexbê:** Taserûf
- Şilan:** Gula derewîn (Yaban gülü)
- Xam:** Xaka ne ajotî
- Xav:** Xwarina ne pijiyayî
- Xunifandin:** Ji bo xwarin û vexwarinê lêhatin (Yaranmak)
- Xuyang:** (Görüntü)
- Zikreşî:** Kimreşî, dexesî, hesûdî

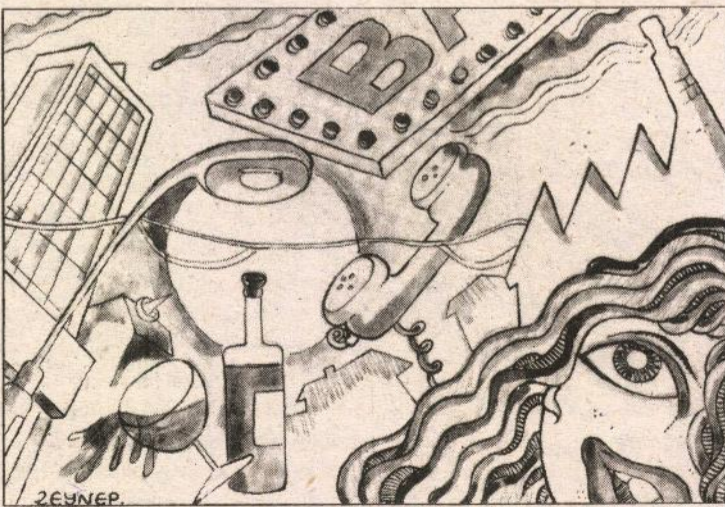
Welatê domananê azad re mektuwe

To re jû mektuvê rusnen. Dêrsim. Teynayên xwe de we- de. Hurendiya rindekeniya to ra. sûka ke worte kefena teyneyî de vineta, a sûka ra...

Ver de to re tene îta re qe- sey kerî, Dêrsim. Sûka ke eve qehpeyên, ev bêaqilênî weşina, a sûka ra...

Miletê îtayî jê îxanetî sulf o. Milet pêro, miyê ke solesên de sole lisenê, jê yînu no. Her ro- ze, eynî sure de çerexîne ra vin- denê, hevalênî yîne vîr nîna. Pi- sewe kerxanên îtayî de ve he- zaran millet gurîno, eve hezaran kî weno, simeno... Çenekê yîne bê tuman dem cenê bine lam- banê meyxanî de. We ra tepiya vengê xwe beno nalayis. Naca de millet ara qê xwe simeno. Ba- do jê tufangan, ev buwa reqî sanenê rawû. Bado ke bî pi- sewe, heta peroz rawû de kunê ra...

Febriqanê îtayî de ev hezar millet gurîno, eve hezar kî des- tanê înan re ser keno. Peyra, bonanê xwe de ev tutunî efkar

simenê, jû nefes de woncenê zere xwe. Duyê cixara înan, jê dezî kuno gulo domanan. Zi- mistanê, wertê sobo de îsyana- ne xwe vîsnene...

Domanê itayî zobî ye. Dêrsim. Nêşiya ro domananê to. Çimê xwe bervenê ver tim rakerdaye ye. Her sewe eynî hewn vînenê, bado mezgê yîne de kullî eynî çî maneno. Dêrdê piye xwe ra en zaf nî tesîr cenê.

Qelleşiya giranê naca de yêna diyene. Dêrsim. Wertê meyxanî de dest keno pro, tole- fonanê otomatîk de devam ke- no. Feqet zulim nêqedîno. He- pis, gonî, îşkence, eve merdene devam kenê. Bêaqilênî naca de yena milletî ver. Milet feqîr o, yê ke qewetin ê, danê dest ro, ci ra cenê.

Ez kî îta nîsen ro, Dêrsim. To ra hez kerden a, tore xesret

menden a. To her roze zaf ku- na mi vîr, Dêrsim. Mektuva ke rusnena çenekanê Bextiyaran, honde yî mektuvan.

To wu ca de jê mesela kan a, Dêrsim. To de mordem e- reqê xwe nêsimeno. Zerê bûwa raqî de, ev serabî rawû de nêkunê ra. Weşiya bêbexteniya xwe nêşîno, rûyê însanan ro. Lewê to de millet eve umîd şer keno weşiye re. Domanê ke peştîya Munzurê de şonê ticî, yî domonî to de rê. Yê eke binê gozane girşî de jûbinî hez kene, yî kî to dê rê, Dêrsim. To de te- lefonê îxanetiye nêno diyene. Destana ta wertê efsaneya kane da lawuk a, jê wu welatê vesayî, Dêrsim.

To cayê birayênî û rindekenî ya, Dêrsim. To de domanî ev çimê bir mordemî re şer nêkenê. Tu welat a, bira wa, yar a... Vang ve mi de, mi berê lewê xwe, Dêrsim... Çitur beno bibo!..

Atilla Halis

Heyfa Gulan

Li Serhadê sê gul vebûn Deşt û çîyan zû belav bûn Rengê wan jî gelek xweş bûn Kesk û sor û gulên zer bûn

Gazî keç û xortan bikin Ala rengin bilind bikin Gurên har gulana qetandin Heyfa gulana em hildin

Çiyayên Kurd pîr bilind in Cehşîk têt de lotik didin Gazî heval Zinar bikin Heyfa Memo, em hildin

Ava Erez gelek sar e Xwîna Dicle têt de dere Gazî heval Alîşer kin Heyfa Dicle em hildin

Kal û pîrên me, ban dikin Gelê Kurdan zû de rabin Gazî heval Delil bikin Heyfa Sefkan, em hildin.

Heval Zinar

Di cenazê gerîla de beşdariya girseyî

Navenda Nûçeyan- Cenazê gerîla Abdulsalam Kisaer (Cotkar) li gundê wî Kullika Tekmanê ku girêdayî Erzeromê ye, bi beşdariya girseye gel hate binaxkirin. Gerîla Abdulsalam Kisaer, di 18'ê Nîsanê de li çiyayê Karliovaya Çebekçûr (Bîngol)ê, di êrişeke leşkerên Tirk de hatibû kuştin.

Tabûta Abdulsalam Kisaer, bi ala kesk û sor û zer ve xemilandî, li ser milên 1000 kesên beşdar û siloganên "Şehîd nemir in", "Bijî PKK, Bijî Serok Apo" heta goristanê birin. Li ser gora Abdulsalam Kisaer, li ser têkoşinê û

jiyana wî axaftin hatin kirin. Nûnerên Komeleya Mafên Mirovan a Erzeromê û nûnerên rêxistinên demokratîk wek nêrewan beşdarî cenazê bûbûn. Di merasîmê de, mesejê ARGK'ê ya Eyaleta Navîn, Serleşkeriya Qerargeha Bingehin jî hate xwendin. Di mesajê de, amadekariya hevalên sîlehê yê Abdulsalam Kisaer ji bo alîkariya aborî û manevî tê ziman. Mesaj wiha dişome: "Pevgirêdana bîranîna Abdulsalam Kisaer, divê bi beşdariya şerê çekdarî û rêxistinê xwe nîşan bide."

Piştî merasîma cenazê, bavê Abdulsalam Kisaer Şa-

ban Kisaer, ji mirovên ku ji bo serxweşiyê hatibûn mala wî re axaftinek kir. Şaban Kisaer di axaftina xwe de wiha got: "Kurê min, ji bo serxwebûna welatê xwe Kurdistanê gihîşt radeya şehîdbûnê. Di vê dema ku şer rawestiyaye de, dewlet bi êrişên xwe yê serzarokên me durûtiya xwe nîşan dide. Em aştî dixwazin. Lê ew şer germ dikan. Kurê min, lawê Kurdistanê ye. Serê hemû Kurdistanîyan sax be."

Ji gundên cînar jî, gelek gundî beşdarî merasîma cenazeyê bûbûn. Hêzên dewletê, têkilî beşdar nebûn.

Koma Berxwedan di Festîwala Muzîkê ya Navneteweyî de

Navenda Nûçeyan- Koma Berxwedan dê bi awayekî fermî li ser navê Kurdistanê beşdarî Festîwala Muzîkê ya Dinyayê bibe. Ev festîwal, ji 5 salan ve ye ku tê sazîkirin. Li ser navê Tirkiyê jî. Sezen Aksu beşdarî festîwalê dibe.

Festîwal dê di 16-18'ê Tîrmeh (Temmuz)ê de li Almanya, li bajarê Hamburgê pêk were. Koma Berxwedan jî, li ser navê Kurdistanê ji aliyê ravedarên ve organîzasyonê ve hate vexwendin. Festîwal, ji 5 salan ve ye ku di meha Tîrmehê de pêk tê. Festîwal bi navê "Beat 93- Festîwala Muzîkê ya Dinyayê" tê binavkirin.

Beşdarê vê festîwalê Koma Berxwedan, ji sala 1983'an ve, xebatên xwe di nava Yekîtiya Hunermendên Welatparêzên Kurdistan (HUNER-

KOM)ê de didomîne. Koma Berxwedan, di nava vî 10 salî de, zêdeyî 20 qasetî dagirtîye û bêhejmar, di nav organîzasyonên çandî de cih girtiye.

Li ser navê Tirkiyê hunermenda Tirk Sezen Aksu hatîye vexwendin. Li gorî programê, dê Sezen Aksu û Koma Berxwedan di 17'ê Tîrmehê de, konserên xwe pêşkêş bikin.

Organîzatorê Festîwalê Thomas Hemstege, ji bo vexwendina Koma Berxwedan li ser navê Kurdistanê wiha axivî: "Divê ev gelê ku ji bo hebûna xwe têkoşin dide bê nasîn. Divê herkes xwe hînî ve yekê bike. Divê hebûna Kurdan bê qebûlîkirin. Wek gelên din Kurd jî, ji bo vê festîwalê hatin vexwendin. Divê êdî bê fêmkirin ku, bi şidetê tu tişt naçin serî. Dibe ku bi saya muzîkê

însan û netewe ber bi hev werin."

Festîwala Muzîkê ya Navneteweyî dê li sehneya vekirî ya ku di nava parka bajarê Hamburgê de ye pêk were. Li gorî ku tê hêvîkirin, dê 10 hezar kes beşdarî festîwalê bibin. Nûneriya Çandî ya Eyaleta Hamburgê û gelek sazî jî destek didin vê festîwalê. Ji welatên cûrbecûr 14 komên muzîkê beşdarî festîwalê dibin. Çend ji van welatan ev in: Kurdistan, Tirkiye, Polonya, Macarîstan, CDY (Civata Dewletên Yekbûyî- Rûsya), Îsraîl, Cezayîr, Fas, Gambîa, Kamerûn û Benîn.

Komeleyên siyasî û yê Mafên Mirovan ku ji welatên cûrbecûr tîne festîwalê, dê standan vekin û li ser rewşa siyasî û jiyanî civakî ya li welatê xwe agahdarî bidin gel.

HAWAR

Dilbixwîn

Dibistana Azadiyê

Drastiyên din ji bîr kirine. Em ne tenê gelekî bêabûqatin, wisa jî em gelekî bêdibistan, bêmamoste, bêrojnameyêke rojane û bê... bê... xwedî ne. Dagirkeran hemû nîrx û hebûnên me talan kirine, avahiyên me rûxandine, dîwarên hêvî û hawara me hilweşandine. Ne artêşêke parastina sixletên neteweyî, ne tîrêjêke azadiyê, ne guleke serxwebûnê... Û ne jî çar dîwarên ku em xwe pê biparêzin, dijminan hemû di bin piyan de perçiqandine. Gavên ku niha tene avêtin, ji bo vejandina wan nîrxên me yê neteweyî ne.

Rojname, navgînên ragihandinê ne. Nikare biaxive, bêziman e, deng jê dernayê, lê hema dikare dinyayekê bi xwe bihesîne, dikare berdevkî û abûqatiya neteweyekê bike, dikare daxwaz û armanca wê neteweyê li seranserê cîhanê bigerîne û dostanî û biratiyê di nava gelan de ava û têkuz bike. Rojname, divê bi vê rolê rabe. Ne weke rojnameyên Tirkan ên Bab-i Alî ku dijminatîyê di nava gelan de xurt dikan,

Werin em li şûna rojnameyên dijmin ên xwe bixwînin û xwedî lê derkevin! Werin em bibin nivîskarên rojnameyên xwe, hem bibin şagirt, hem bibin mamoste û hem jî di dibistana xwe de dersên azadiyê bidin.

Ragihandin parçeyekî jiyanê ye, aliyekî jiyanê yê vala dadigire. Jê mezintir, dema ku bi rola xwe rabe dadgehekê, dadmendiyê dide pêş û kesên ku li dijî neteweyêke bindest bê qanûn zilm û zorê meşandibe, pirsîyarî û mehkeme dike. Di tevgera rizgariya neteweyî de, xwediyê roleke gelekî girîng û mezin e. Li hemberî navgînên ragihandinê yê dagirkeran alternatîveke şoreşgerî ye. Ji ber ku ew ragihandina fermî ya dewleta karbidest û mêtînger ên ji hêla saziyên şerê taybetî ve tene birêvebirin, tenê bi karê fetisandina rastiyan û belavkirina nûçeyên derewîn û bûyerên xeyalî radibin. Bi rastî di dema germaya şoreşa rizgariya neteweyî de, rojnamegerî bi serê xwe şoreşek e. Gelekî mixabin, me hîna rola wê nas nekiriye, ji lew re em dibin çavan re lê dinêrin.

Weke ku di serî de hate gotin, em neteweyêke bêdibistan in. Dibistanên hene yê dijmin in, dersên ku di wan dibistanan de tene dayîn jî, ne ji bo me ne; dîroka me, toreya me, exlaq û kesîtiya me naynin ziman. Berevajî wê, dîroka xwe bi me didin naskirin, ziman û pirtûkên xwe bi me didin xwendin. Heya ku em hînî zimanê wan dibin jî em zimanê xwe ji bîr dikan, dîroka me li pêşiya çavên me dibe dojeh (cihenem), bi me welatê bav û kalan dibe odeya mirinê. Ji lew re dibistanên niha li Kurdistanê ne yê me ne, yê dijmin in. %99 derew in, yekê tenê rast e, ew jî di zîmmeta wan de ye. Lewma gundiyan me ew dibistanên jehrdiyên jî xwe re kirine axurên dewaran. Rojnameya gel dikare wê valahiyê dagire, hem rola mamoste, hem jî rola dibistanê bileyize. Li aliyekî dibe dibistan, dibe zanîngeh û şagirtan dertîne, neviyên pêşerojê, hêviyên serxwebûn û azadiyê.

Werin em li şûna rojnameyên dijmin ên xwe bixwînin û xwedî lê derkevin! Werin em bibin nivîskarên rojnameyên xwe, hem bibin şagirt, hem bibin mamoste û hem jî di dibistana xwe de dersên azadiyê bidin.

Li hember Yeltsîn raqîbekî tûj: Routs koy

Yeltsîn, ji bo ku rê li ber xwe veke û iktîdara Rûsyayê bi temamî bixe destê xwe, bi awayên curbecur dijberên xwe tesfîye an jî bêtesîr dike. Yek ji wan dijberên wî Aleksandre Routs koy e. Bes alîkarê Yeltsîn Routs koy, ne dijberê ketûber û ji rêzê ye. Her çiqas heftiya çuyî rayeyên wî ji destên wî hatin standin jî, ew welê zû bi zû bela xwe ji Yeltsîn venake û wisa xuya dike wê serê Yeltsîn pîrr bi vî generalê komunîst ê bi xwe bawer re, biêşe.

Navbera

Tirkiye û Rûsya dicemide

Di vê hefteya dawî de tîkiliyên navbera Tirkiye û Rûsya bi awayekî berbiçav sar dibin û ber bi qetandinê ve diçin. Ev daxwaza cemidandina tîkiliyan, çî tewr û axaftinên rayedarên Federasyona Rûsya de xwe dide diyarkirin.

Bi taybetî gotinên Wezîrê Parastinê yê Rûsya wek tehdîdeke eşkere ji aliyê derdorên siyasî ve hatin nixandin. Wezîrê Parastinê Pavel Graçov, di civîna çape-meniyê de li Moskova gote ku, dewletên alîkariya çekan dane Azerbeycanê ji aliyê Rûsya de tînan.

Di axaftina xwe de Graçov Tirkiye wiha tehdît kir: "Em navê vê dewletê zanin, ger îcab bike emê navê wê diyar bikin. Ev dewlet li coxrafyayêke pîrr nêzikî me ye û sîleh û teçhîzat dide Azerbeycanê. Di gera xwe ya Enqerê de jî min ev dîtînan anî ziman. Di destê me de belgeyên îspatkirinê jî hene"

Weke tînan zanîn Tirkiye dewleta yekemîn bû ku serxwebûna Azerbeycanê nas kir. Nêzîkbûna Tirkiyê ber bi dewletên Tirki ve. Rûsyayê aciz dike û vê tewra Tirkiyê wek belavkirina panturkîzmê dinirxîne.

Salvegera Riya Ronahî

Roja 17'ê Gulanê salvegera Rêxistina Riya Ronahî bû. Partiya Komunîst a Perû ku bi navê Riya Ronahî êdî zehf tî naskirin, berî 13 sal dest bi şerê çekdarî kiribû.

Bi mebesta vî salvegerê Riya Ronahî, "Grewa çekdar" îlan kir û li gelek deveran livbaziyên çekdarî pêk anîn. Li paytexta Perû, Lîmayê sê otobus û taksiyek ji ber îhlalkirina grevê, bi şewitandinê hatin cezakirin.

Wekî din gerîlayên Riya Ronahî tevî hemû tedbîrên ku ji aliyê hikûmetê ve hatibûn standin, gelek qereqol û navendên leşkerî bombe kirin. Rêxistina Riya Ronahî roja 17'ê Gulana 1980'yî sindoqên hîlbijartinê şewitandibû û dest bi şerê germ kiribû.

Danîmarka Peymana Maastricht qebûl kir

Roja 18'ê Gulanê gelê Danîmarka ji bo peyman a Maastrichtê çû ser sindoqan. Ji sindoqan rayên hatine avêtin %56.8 "erê" derketin. Bi vê terciha xwe gelê Danîmarka gavên ber bi yekîtiya Ewrûpa ve bi pêş ve bir.

Heta niha, ji xeynî Almanya û Brîtanya hemû dewletên ku endamên Civata Ewrûpa ne, ev peyman qebûl kirine. Li Danîmarka kesên ji hêla çep li dijî qebûlkirina vî peymanê ne. Ji ber vê yekê di dawiya vî hîlbijartinê de, di navbera hejmareke mezin kesên sosyalîst û polîsan de şer derket. Gelek erebe û navgînên polîsan hatin tehrîpkirin.

Nûçeyên Derve- Van rojên ku Serokê Rûsyayê Borîs Yeltsîn pêşiya xwe ji siyasetvanên muxelîf ên radîkal paqij dike û rayeyên dewletê hêdî hêdî dixwe destê xwe, raqîbekî pîrr dijwar ê bi ramana xwe jê dîr, lê bi wezîfeya xwe zêde nêzikî wî, li pêşiya Yeltsîn sekiniye û na di xwe dide. Ev siyasetvan û rayedarê dewletê ku bi tûjbûn û radîkalbûna xwe tî naskirin, Aleksandre Routs koy e. Routs koy ku ji mîj ve bi helwesta xwe ya li hember Yeltsîn tî zanîn, niha alîkariya Yeltsîn dike. Yanê alî-

karê Serokatiya Rûsya ye.

Alîkarê Serokê Rûsya Routs koy, ji ber dijberiya xwe ya li hember Yeltsîn, di pratîkê de ji wezîfa xwe hatiye avêtin; yanê tu fonksiyona wî di rêvebirina Federasyona Rûsya de nemaye, bes bi awayekî resmî (fermî) hê jî wezîfa xwe didomîne. General Routs koy, ji meha Adarê ve dijberiyê li hember Yeltsîn zêde kir û bi vî helwesta dijber pîrên navbera xwe û Yeltsîn hilweşandin û ji hingê ve ev şerê wan ê dijwar her diçe geştir dibe; çî tî devê wan ji hev re dibêjin

û çî xerabî ji destê wan tî hev dikin.

Li gor Routs koy, Yeltsîn welatê Rûsan ber bi hilweşandinê ve dibe û dike kivil. Ji bo ku Rûsya ji vî rewşa xerab xelas bibe jî, ev lehengê şerê Afganîstan xwe wek xelaskerê yekane dibîne û wiha dibêje: "Ji min pêştir tu kes nikare rê li ber hilweşîna Rûsyayê bigire."

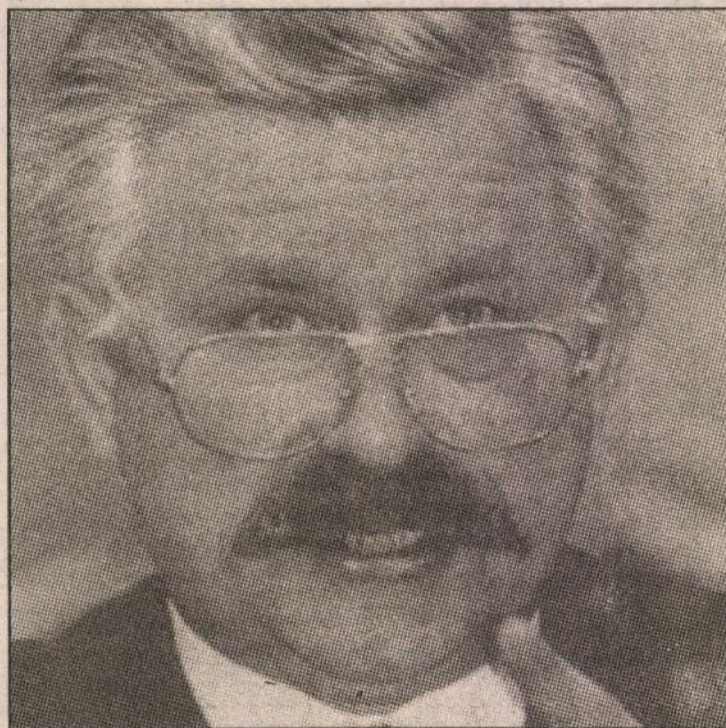
Tîkiliyên vî generalê ji xwe qayîl, tu car bi Yeltsîn re baş nebûne. Hîna di dema Yekîtiya Komarên Sovyeta Sosyalîst (YKSS) de wî bi çavê demagogekî li Yeltsîn dinêrt û bi taktîkeke bi hesab û kîtap di Hezîrana 91'ê de bi Yeltsîn re ji bo hevkarîyê, xwe dixiste eynî listeyê û pê re diket hîlbijartina azad a Serokatiya Rûsyayê.

Di pêvajoya kampanyaya referandûma 25'ê Nîsanê de ev tewra xwe ya dijber domand û di axaftinên referandûmê de gelek rayedarên hikûmetê yî bilind bi dejenerekirin û serûbinkirina sîstemê sûcdar kirin. Lê, bi gelê Rûsya neda bawerkirin ku Yeltsîn rayedarekî xerab e û nikare rê li ber serketina Yeltsîn bigire. Tevî vî yekê Routs koy dev ji êrişên xwe bernedaye, bi hemû hêza xwe ve bi ser Yeltsîn ve diçe.

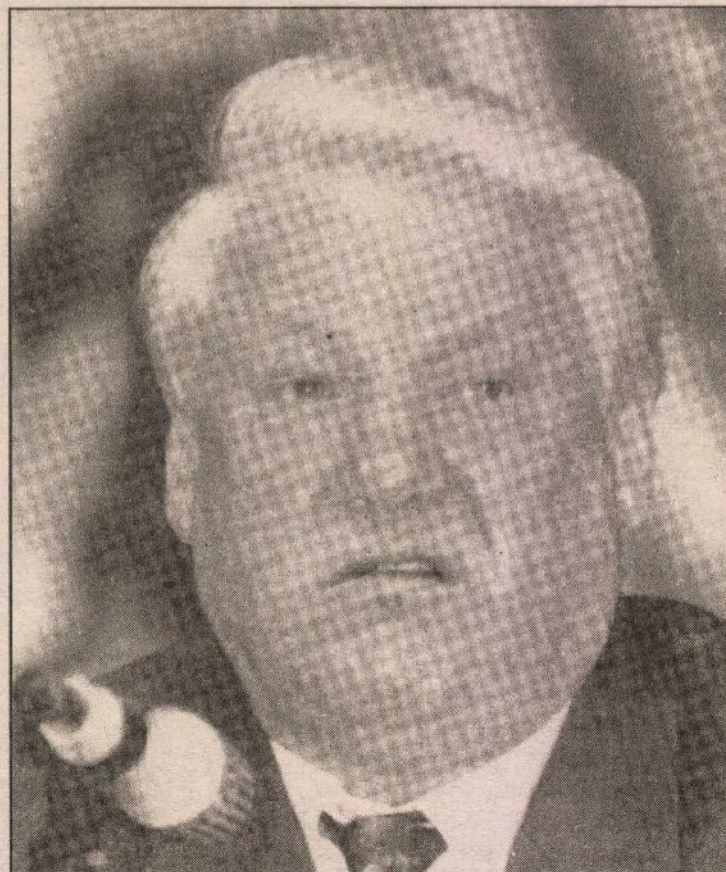
Helbet Borîs Yeltsîn ji di vî navê de vala nasekine. Wî jî, heftiya çuyî General Aleksandre Routs koy bi îxanetkirinê sûcdar kir û hemû rayeyên wî ji destên wî derxistin.

Rojnamevanên rojnameya Liberationê Bernard Cohen bi vî hevoka li jêrê şerê navbera Serokê Rûsya û alîkarê wî tîne zimên: "Routs koy mirovekî bonapartîst e, bes Yeltsîn jê bonapartîsttir e; ev e dijwariya herî mezin li pêşiya Routs koy."

Bê guman, Routs koy bi tu awayî bela xwe ji Yeltsîn venake û di hîlbijartina Serokatiya Rûsyayê de wê berendamîya xwe li hember Yeltsîn deyne, ku hîlbijartin berî Hezîrana 96'an bê lîdarxistin. Bes li gor encama referandûma 25'ê Nîsanê wisa xuya dike ku, hîlbijartin berî Hezîrana 96'an hêviyêke pîrr qels e.

Routs koy, bi tu awayî meydanê ji Yeltsîn re bernade.

Textê Borîs Yeltsîn diheje.

Waliyê Manîsayê berhevdaniyê dike

Malbata Zekî Gezer bi êrişê gelê Hacihalîllerê rûbirû ma. Di vê êrişê de, Perîzade û Belkîz Gezer bi sivikî birîndar bûn. Piştî pevçûnê, ji bo ku pevçûn zêde nebe hêzên dewletê li dora malên Kurdan nobetê digirin.

Navenda Nûçeyan- Pevçûna ku di 15 Gulanê de di navbera manav Sadik Acar û Zekî Gezer de li navçeya Hacihalîller a Manîsayê derket, waliyê Manîsayê dixwaze bike şerê Kurd û Tirk.

Di 15 Gulanê de li Hacihalîller şerekî adli di navbera Zekî Gezer (Kurd) û Sadik Acar

de derdikeve. Lihevxiştin ji ber deyn derketiye. Lê pevçûn ji pevçûna du kesan dertê û dibe lihevxiştina gelê Kurd û Tirk. Li Hacihalîllerê 3 hezar mirov dijî. Ji 3 hezaran mirov jê Kurd in. Kurdên li Hacihalîllerê di rez û bexçeyan de dixebitin.

Kurdên li navçeyê ji malên

xwe dernayên derve. Di vê pevçûn û qirînê de, ji herdu aliyên birîndar û girtî hene. Perîzade Gezer û Belkîz Gezer jî, ji aliyê gelê Tirk ve hatine birîndarkirin.

Li ser qewimandinê walî û serokê Belediya Manîsayê tînan navçeyê. Walî Samî Sönmez li gorî daxuyaniyên Se-

rokê Belediya Hacihalîllerê Mustafa Balci emir daye ku, Kurdan ji navçeyê biqewirînin.

Serokê Belediya Hacihalîllerê Mustafa Balci wiha gotinên xwe domand: "Kurd û Tirk bira ne. Em lihevxiştina Kurd û Tirk naxwazin. Bi salan e ku em bihev re dijîn. Li

navçeyê ji herdu aliyên ve jî qîz hatine dan û standin. Hin kesên ku ji Kurdan nerazî ne hene. Ji ber vê yekê dixwazin pê pevçûnê bikin şerê Kurd û Tirk. Waliyê Manîsayê Samî Sönmez dibêje: "Kurdan ji vê derê biqewirînin, kar nedin wan, ê ku karê wan qediyabe jê vê bişînin."

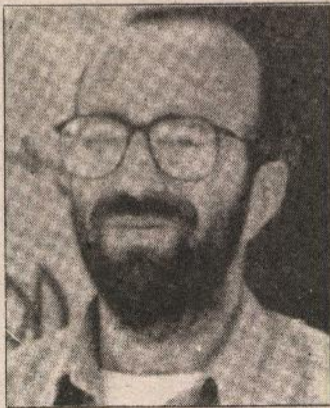
Rojnamevanê Îngilîz li sînora hate girtin

Rojnamevan û wergêrê Îngilîz Andrew Norman Peny, di vegera geştê başûrê Kurdistanê de, di sînora Tirkîyê de, ji alî polîsên Tirk ve hate girtin. Û piştî îfadegirtina dozger ew şandin girtîgehê. Rojnamevan Andrew Norman Peny, bi qûr-yetiya PKK'ê tê tewandarkirin.

Peny, demeke berê, ji bo rewşa li başûrê hîn bibe û nûçe bigihîne ajansa ku pê re dixebite, çûbû başûrê Kurdistanê û di vê navê de, serdanek li qampa Zelê jî pêk anîbû. Li ser rîya vegeerê, ew û rojnamevanê Özgür Gündemê Faik Bulut hevûdin dibînin û bi hev re dikevin nava sînora Tirkîyê. Di sînora de, polîsên Tirk ew digirin û dest datînin ser belge û dokumantên wan. Faik Bulut piştî bi du rojan tê berdan, lê Peny bi qûr-yetiye tewandar dikin û dişînin girtîgehê.

Andrew Norman Peny, endamê Yekîtiya Rojnamevanên Neteweyî yê Îngilîz e. Ev sazi, li dinyayê saziya herî mezin a rojnamevanan e û 29 hezar endamên wê hene. Li ser girtina Andrew Norman Peny, ev sazi bi daxwaznameyekê serî li hikûmeta Tirk da û berdana wî xwest.

Weke tê zanîn, di sala 1992'an de jî, rojnamevanekî Alman dîsa di sînora de û bi eynî tewandariyê hatibû girtin. Rojnamevanê Alman Stephan Waldberg, di mehkema Tirk de, wek qûr-yeyê PKK'ê hatibû tewandarkirin û 3 sal û 9 meh ceza girtibû.

Andrew Norman Peny

Bombeya leşkerî şivanek kuşt

Navenda Nûçeyan- Li Bilîsê gundê Alûka, di destê şivanekî 15 salî de bombeyeke leşkerî teqiya û laşê şivan jî hev parçe kir.

Roja 17'ê Gulana 1993'yan, şivanê gundê Alûka Kenan Akbulut, li çiyayê ku pez lê diçêrîne, bombeyeke leşkerî dibîne û bi xwe re tîne malê. Kenan Akbulut, dixwaze bombeyê bi bivir parçe bike û bombe bi derba pêşîn ve diteqe. Kenan Akbulut bi teqîna bombeyê re parçe parçe dibe û dimire. Gundiyên Ke-

nan Akbulut didin xuyan ku bombe, bombeyeke leşkerî ye. Li hêla ku Şivan Kenan Akbulut vê bombeyê dîtîye, her tim operasyonên hêzên dewletê pêk tînin û wisa dixuye ku, ev bombe jî bermahiyê van operasyonan e.

Bi teqîna bombeyê re, diya Kenan Akbulut Ayşe Akbulut û xwişka wî Şehrînaz Akbulut jî birîndar dibin. Birînen herduyan jî giran in û niha li Nexweşxaneyê Bilîsê ne.

Birayê Ayşe Akbulut Hamza Karakuş jî dide xuyan ku,

di wan demên dawî de, li herêmê gelek operasyonên dewletê pêk hatine û ev demek e gundiyan gelek bermahiyên van operasyonan wek bombe, parçeyên fişekan û hwd. dîtine. Li aliyê din, xortekî 14 salî bi navê xwe İbrahim Erkol, li qûntara çiyayê Cûdî pêl mayînekê kir û ji piyekî xwe bû. İbrahim Erkol, tevî kalekî, ji bo berhevkirina êzingan derketibûn Cûdî. Weke tê zanîn hêzên leşkerî, li çiyayê Cûdî bi hezaran mayînan raxistine.

Demîrel bû serokkomar

Navenda Nûçeyan- Serokwezîrê Tirkîyê Süleyman Demirel di tûra sêyemîn de bi 244 rayan bû Serokkomar. Demirel piştî mirina Serokkomarê Heştêmîn Turgut Özal bû yê nehemîn.

Di tûra sêyemîn de ji bo bi serketina Demirel pêdivî bi 226 rayan hebû. Lê Demirel bi destê MHP'ê (Partiya Tevgeriya

Neteweperest) 244 ray stand û bû serokkomar. Di hilbijêrîna serokkomariyê de dijberên wî berendamê ANAP'ê (Partiya Dayik Niştiman) Kamran İnan 94. ê RP'ê (Partiya Refahê) Lütfü Doğan 47 û yê CHP'ê (Partiya Gelîya Komarê) İsmail Cem jî 27 ray stand.

Piştî hilbijêrîna 16.5.1993'

yan Serokwezîrê Kevin Demirel bû serokkomarê nehemîn û heta ku serokwezîrek bê hilbijartin di nav partiya DYP'ê (Partiya Riya Rast) de, dê şirkê hikûmeta koalîsyonê Serokê Giştî yê SHP'ê (Partiya Sosyal-demokrat a Gel-parêz) û Alikarê Serokwezîr Erdal İnönü li cihê serokwezîrtiyê binere.

Ambargo berxwedana Kubayê neşikandiye!

Osman Özçelik

Em ji Tirkiyê neh û nîv mirov bûn. Ji sendikaya petrolê: Serokê Giştî Munîr Ceylan, Serokê Liqa (şube) Enqerê Musa Özkan, ji Navenda Giştî Mansur Burgucu; ji rojnameya Milliyetê Nazim Alpman; ji rojnameya Cumhuriyetê Kemal Gökhan Gürses; Ji Partiya Keda Gel ez û Ahmet Kaya (hunermend). Ew, jina wî Gulten, hevlîngê wî Mustafa û keça wî ya delal û bîaqil, keça şêş salî Melis.

Min li jor neheqî li Melis kir. Min ew bi nîv mirovî hesaband. A rast, ne wilo ye. Melisa pispor, Melisa qurê divê bi yek û nîv mirovî bê hesabandin. Ango em, deh û nîv mirov bûn.

Em nûnerên Tirkiyê bûn. Nêzikahiyeke kûr di nava me de hebû. Em hemû dostên Kuba bûn. Me hemûyan dixwest "Kubaya sosyalist" bijî. Ji bo pêşkêşîya dostaniya xwe, em bîst saetê wê li hewa di balefirê de, li ser hev bîst û çar saet ji rîya dûr hatibûn Hawana. Vîana (Avûsturya), Newfauna (Qanada), Holguîn (Kuba) û Hawana. Em li ser vî rîyê firiyabûn.

Dostaniya Kuba, di vê rêwîtiyê de hevaltiyeke qenc û ji dil di nava me de pêk anîbû. Va ye, xewna me bi cih hatibû. Em li "Plaza Revolucionario" (Meydana Şoreşê) bûn. Fidelê efsanewî bi deh gavan dûrî me ye. Herkes li dû Fidel e. Bes yek mirov heye ku bi du gavan di pêşîya Fidel de ye. Ew jî, Serokê CTC'ê (Confederacion de Trabajadore de Cuba)

(Konfederasyona Karkerên Kuba) Pedro Ross e. Mirovekî pêncî salî, bi dengekî mêrxasî û ji xwe bawer axivî. Serokê CTC'ê mirovekî dureh (melez) e. Ne spî û ne reşik.

Di Yekê Gulana 93'yan de ya li Hawana, hew ew peyivî. Fidel û hemû kes li wî guhdarî kirin. Ew Serokê Karkerên Kuba bû û cejn, cejna karkeran bû.

Em li cihê mêvanên biyanî, di rêza yekemîn de bûn. Ji bo dest girêdana stûyê xwe, her yek ji me destmalekê dabûn me. Li serê "An welat, an mirin" nivîsîbû.

Girav: Kuba, ji aliyên împeryalistan ve çaralî hatiye girtin. Danûstandinên wan birrîne. Berhemên Kubayê bi giranî şekir e. (%80). Firotna derveyî ya şekir betal bûye.

Ambargo li Kuba jiyana aboriyê aniye nîv. Hilberîna şekir di salê de, ji 13 hezar ton daketiye 7 hezar tonî. Pêwistiya Petrolê ya salê, 13 hezar ton e. Sala çûyî 1.3 hezar ton petrol ji erdê xwe deranînê û 4.7 hezar ton jî, ji derve hatiye kirrîn.

Xwarin pirr kêr e. Serê mirov rojê 80 gram nan; mehê 250 gram goşt belav dikan. Fa-

sûlên reş, birincê Vietnamê û kartol, xwarina yekemîn e.

Hewceyên paqijiyê: weke sabûn, şampûan û deterjan bi destê kesî nakeve. Qalibek sabûn diyariyeke herî mezin e.

Di nava vê tunebûnê de jî, Kubayî ji halê xwe razî xuya dikan. Ew zanin ku ev kêmasiyên hanê, ne ji ber rêveberiya xerab e. Daxwaza împeryalistan fetisandinê şoreşa Kubayê ye. Kubayî bi vê dizanin û şoreşa xwe diparêzin. Dibêjin: "Emê hêviyê bidin jiyandin."

Li paş cihê pêşwaziyê (protokolê) heykelekî spî yê pênc şex-

mitroyî heye. Ji kevirê helan (mermer). Ew Jose Martí ye. Di dîroka Kuba de Jose Martí cihekî zehf girîng digire. Kubayî çiqas ji Qastro û Che hez dikan jî, cihê Jose Martí di dilên wan de cihê ye.

Jixwe li tevahiya Kubayê heykelên Qastro û Che nayên dîtin. Piştî şoreşê qanûnek anîne der: "Divê tu wêne û heykelên serwerên ku dijîn, li tu cihan neyê danîn. Dîsa navê tu serwerî ku li jiyandê ye, li sikakan, li kuçan û li bajaran neyê danîn." Ji ber vê yekê, wêneyên Fidel nayên dîtin, wêneyên Che pirr in. Belê ez leqayî heykelên wî nehatim. Hebe tunebe Jose Martí. Jose Martiyê reşik. Çerm û hestî. Mezinê Kubayê yê herî mezin.

Li paş heykelê J. Martí, li dora panzdeh mitro birdariyêk (abîde) heye. Bala min kişand. Di qesrbendiya (mîmarî) Kubayê de avahiyên wiha berbiçav tun in. Ev teherî (tarz) nizamî jî ku girtîne. Em hemû di himbêza J. Martí de ne.

Li jêrî me rojnamevan û televizyon; li hember me Navenda Partiya Komunîst a Kubayê heye. Wêneyê Che yê bi dest çêkirî hatiye daleqandin. Di dawiya merasimê de, bi sedan kevokên bi rengên ala Kubayê hatine neqisandin, wê bêne firandin.

Di navbera me û Che de rê heye. Min tu riyên wiha fireh neditibûn. Bi destpêka muzîkê re, Fidel serê meşa gel kişand. Û bi dû wî re, bi sed hezaran gel meşa.

Welatê Kuba seranser bi wêneyê û hêkelê Jose Martí dagirfî ye.

DÎROKA ŞOREŞA KUBA

Krîstof Colomb ji İspanya dabû rî, hêviya wî derbasbûna okya-

nûsê û li ser rûyê erdê welatê ku nehatiye nasîn, dîtin e. Bi Taybetî li Hindê digeriya.

Di sala 1492'yan de gihîştibû girava Kuba. Piştî Kuba dît,

ecêbmayîna xwe veneşart. "Li ser rûyê erdê min tu welatê wilo axdewlemend û cihekî wilo xweş nedîtîye" got.

Ev hevoka (cimle) K. Colomb, bû sedemê dagirkirina Kuba. Édî ewrekî reş xwe li ser Kuba danîbû. Ewrekî wisa reş ku, piştî 467 salan bi şoreşa sosyalist, di pêşajoyê Fidel Qastro û Ernesto Che Guevara de hate belavkirin. Di sala 1959'an de gelê Kubayê gihîştin tîrêjên rojê.

İspanyolî ketin nava Kuba. Sal 1511 bû. Piştî dagirkirina Kuba bi 50 salî, li Kuba pênc hezar Kubayî mabûn. Bi kuştin û bi qirkirinê, gelê Kubayê ji navê rakiribûn. Kubaniyan bîndestî û koletî nedixwestin. Qirkirin bûbû qedera wan.

Ji bo keda dest, ji Efrîqa reşik anî. Ji Hindîstanê, ji rojavayê Ewropayê kole û xulam anî.

Di salên 1530'yan de xulam rabûn ser lingan. İspanyolîyan zaf xwîn rijandin. Di demeke kurt de Hawana bû navenda danûstandinê. Li Kuba levenê şekir (qamişê şekir) zaf û bi rûmet bû. Şekir, titûn û eyar malên danûstandinê yê seretayî bûn.

Di sedsala (qirnê) 18'an de, di navbera 1717 û 1723'yan de gundiyan sê çaran serf hildan. Bes, feyde neda.

272 hezar mirov di sala 1775'an de li Kuba dijiyan. Piştî 40 salî ew bûn 550 hezar. Hawana mezin û geş dibû. Édî dewletên din ên dinê jî, çav berdabûn Kuba. Roj bi roj reşik zêde dibûn. Du çaran bi serê xwe li hember dagirkeran şer kirin, belê dîsa şikestî.

Rizgariya neteweyî ya Kuba di 1812'an de paşve çû. Wê salê Qanûnê Bingehîn hatibû der. Bi Qanûnê Bingehîn re piranî û gumrehî çêbûbû. Li İspanya di sala 1836'an de xulamî ji holê hatibû rakirin. Bes, li Kuba û li Amerîka Latînî xulamî dom dikir.

Helbestvanê Kuba Placido di şerê 1843'yan de hate girtin û gullebarankirin.

Di dawiya sedsala 17'an de, İngilîz û İspanyolî li hevdu dikan. Kuba ji İspanyolan re, Florîda (Îro di nava erdê Amerîka de ye) jî, ji İngilîzan re dimîne.

Îro gelê Kuba tevîhevî ye. Ji Efrîqa, Amerîka, Ewropa reh girtiye.

Sal dizivirin û li Kuba em tînsala 1892'yan. Bi navê Jose Martí şoreşgerek dixuyê. Di vî salê de cara yekemîn J. Martí "Partîdo Revolucionario Cubana" anga, Partiya Şoreşgerî ya Kuba ava dike. Partî, yekbûna

karkerên navneteweyî diparêze. Xebata xwe ya siyasî li ser vî riyê dike. J. Martí ji bo şerê serxwebûnê jî, Qomîteyên Şoreşê pêk anî bû. (El Comité Revolucionario)

J. Martí hem hemdemê K. Marks hem jî hemdemê Lenin e. Dema ku fikrên Marks li Ewropa belav dibû, Jose Martí jî ew fikir li Kuba belav dikirin. Haya J. Martí ji Marks tune bû.

Dîsa wî bîyê Lenin digot: "Divê şoreş û şer di bin serokatîya partiye de bê dayîn."

Marks li ser bîr û baweriyê (teorî), ew li ser pratîkê mijûl dibûn. Gotina şoreşê, J. Martí kiribû ziman û dîroka Kubayê. Jose Martí, sembola "rizgariya neteweyî" bîndest e. Sermayedarên Amerîka, di sala 1880'yan de hatibûn Kuba. Firotna derveyî yê şekir û titûnê, ji sedî not û heşt ketibû destên Amerîka. Ew sal aboriya împaratoriya dagirkela İspanya di rewşeke xerab de bû. Sermayedarên Amerîkayê dixwestin Kuba ji İspanyolîyan bikirin.

* Xulamî, ji aliyê Carlos Castillo jî holê tê rakirin. Carlos Castillo, demokratekî bajarî ye û xwediye palûka şekir e. Sal dawîya qirnê 19'an e.

Wê bidome

NASNAMEYA KUBA

- Nifûs (Gelhe): 10.582.000 (1990) Paytext: Hawana
- Bajarên Mezin: Hawana: (2.077.000)
- Santiago de Cuba: (397.000) Camaguey: (274.000)
- Guantanamo: (195.000) Bayamo: (115.000)
- Zimanê Fermî: İspanyolî Pere: Pezoyê Kuba
- Oî (Dîn): Katolik - Ortodoks Berhem: Şekir, tûtîn, birinc, qehwe, nîkel û fêkiyên tropîk, hindik petrol.
- Dirêjbûn: 1.600 km. Firehbûn: 100 km.
- Rûpişt (Aqar): 111.000 km²
- Kûrbûna Oqyanûsa Atlasê: Li dor Kuba: 1000-2000 m. Li Delava Meksîka: 4000-5000 m.

Di ramanê de sabîti û harîti, nişana debengiyê (ehmeqiyê) ya herî eşkere ye!

Publîs Syrus

Bavo vêca bavo ye

Mizgîn li we, mizgîn li we. Bavo derkete koşkê. Cihê herî bilind, xewnên wî hatin cih. Êdî li şûna rehmetî Özal ê çamkînik Golikvan Silo bibexşînin Bavo heye. Ma Bavo heft carî li vî welatî serokwezîriyê jî nekîribû?

Xwedê jî xêrnexwazan ne razî be, ne dihiştin Bavo derkeve cihê herî bilind ê vî dinyaya derwîn. Lê ev jî hebû, dema general derbeyên leşkerî dikirin keysê didan Bavo ku, şewqa xwe bibe. Çavnebarên Bavo bi navê rexneyan, tinazên xwe pê dikirin. Digotin Bavo ev çend car e ku cihê xwe jî leşkeran re dihêle û radike

şewqa xwe direve ji ber wan. Bavo jî xweş bersiva wan dida, digot, "Ma minê ji wan re bihiştâ"

Min çavê te xwaro, ma cihê bila sebeb ji te re gotine Bavo. Ev e sî sal ku tu li Tirkîyê siyasetê dikî. Êdî te emrê xwe xwaribû. Ma Evrenê ku te ji hikumetê anîbû xwarê jî negoti-

bû. "Serokkomartî heqê Bavo ye. Şêst, heftê sal emrê wî he ye."

Nebî ji ber kalbûna te rîya koşkê ji te re vekiribin. De nalo ev ji ku derket. Bavo tu bi heq û mafê xwe derketî. Mine-ta Bavo jî kesî re nîn e.

Dost û dijmin jî dizanin li

hember serokkomariya te derdiketin. Te nediecibandin. Digotin ku navê Bavo xwedênegiravî di tişt miştên pîsik û bertîl xwarin marinan de derbas bûye, bila pêşî van safî bike.

Welle, welle eniya Bavo bilind e û zimanê wî jî direj e. Ewên ku dixwazin rûyê Bavo

reş bikin ew bi xwe jî rûreş in. Çawa rûyên wan digire ku behsa bertîl û neheqî miheqîyan dikin.

Bavo tu guh mede wan. Bi serê bavê xwe bikim, Bavê min gula siyasetvanan e. Ew serê gurî çî teq û reqan ditiye bi tene Bavo dizane. Ma li Tirkîyê xebata ji bo siyasetê ewqas rehet û hêsan e. Hûn dizanin

ku çiqas lep û terpûsk li sere Bavo ketine ku heta bû serokkomar.

Lê Bavo ev gel bêşêkr e. Tu carî qencî li wan nayê. Tu jî dizanî ku ev gel layiqî kesê mîna te ne. Gel û Bavo li hev pîroz bin.

Zana Farqîni

gorî şertê vî welatî tu mêr, siyasetvan û heta gelxapînok bibore min nexwest wê bibêjim ji devê min felitî, di ser te de hene? Na bi Xwedê, divê mirov destê xwe bide ser wijdanê xwê û bibêje şert û mercên ku ji bo serokkomariyê dihatin xwestin, bi zêdebûn di tê de hene. Lê ez nizanim, hinek li

TÎR

Musa Anter

Mitterrand

Pirsekê me Kurmancan heye. Dibêjin ku Xwedê ji yekî bistîne pêşî eqilê wî distîne. Ez dinêrim hikûmeta me jî wek vî yekê ye, Xwedê eqilê wê jê standiye. Binêrin bê hikûmet û qeşmerên wan ên rojnamevan dibêjin çî?

1. Mitterrand gotiye: "Ez neyarê terorîzmê me". Lê wiha xuya ye ku di gotina Mitterrand de PKK terorîst nayê dîtin.

2. Dibêjin jina Mitterrand li Japonya ji Kurdan re pereyan û alîkariyê dide hev. De îca li vî îşî binêrin, hîn jî Tirkên me fêhmakin ku Mitterrand jî hatiye Tirkîyê ji Fransa re pereyan dide hev. Min lîsta wî dît, bê çiqas îhale û ticareta Tirkan zeft kiriye. Lê di vî navê re mêrik gotiye ez li

Çapemeniya Tirkan û hikûmeta Tirkan wek hev şeqşeqçî ne, vî nabêjin wek mizgînekê. Dibêjin Mitterrand gotiye ez miqabilî terorîzmê me. De îca li dinyayê teşkilateke polîsan heye, jê re dibêjin interpol. Dema mezinê wan hate Tirkîyê rojnamevanan jê re got: "Çima hûn PKK'ê terorîst qebûl nakin?" Wî got: "PKK ne terorîst e, mucadeleya xwe ya milî didin."

hemberî terorîzmê me. Yanî ketiye serê hikûmeta me ku li Çankaya û Dolmabahçe Sarayî du şivan bidin Mitterrand û Mitterrand jî xwe zilma wan qebûl bike. Ma ev ne ehmeqî ye. Kanî we digot; "Bila kes jî îşê me neştexile, bêvila

xwe nexin nav îşê me." Lê ez dinêrim ku, hûn li deviyê xelkê digerin ku hema rast derew pif bikin we. Mitterrand hat û çû tim got: "Erê ev dewra pêşiya me, em li hidûdê dewletan digerin ku neyên guhertin. Lê me divê di hundirê van hidûdan de her miletek rehet be, kes li kesî zilmê neke. Xwesteka me ji hikûmeta Tirkîyê ew e ku heqê Kurdan ên demokratîk û kulturî bi her awayî bidine wan." Çapemeniya Tirkan û hikûmeta Tirkan wek hev şeqşeqçî ne, vî nabêjin wek mizgînekê. Dibêjin Mitterrand gotiye ez miqabilî terorîzmê me. De îca li dinyayê teşkilateke polîsan heye, jê re dibêjin interpol. Dema mezinê wan hate Tirkîyê rojnamevanan jê re gotin: "Çima hûn PKK'ê terorîst qebûl nakin?" Wî got: "PKK ne terorîst e, mucadeleya xwe ya milî didin." Ê herhalde Mitterrand jî vî zane. Ji ber vî yekê dibêje ez neyarê terorîstan im. Di binê vî şitexaliya wî de ev heye: PKK ne terorîst e. Ma ku Mitterrand PKK terorîst qebûl bikiraya wê jina wî çawa ji wan re pere û alîkarî bida hev. Gere jina xwe berdaya.

Ne li jor me got ku Xwedê ji însanekî/ê bistîne pêşî eqilê wî/wê distîne. Ez yeqîn dikim hikûmeta me jî eynî wiha ye.

16.4.1992

Jûjî...

Doğan Güzel

*ROJNAMEGERÊ ÎNGILÎZ BI HINCÊVA KU QURYETIYA PKK'Ê DIKIR, HATE GIRTIN...

Ji roja îlankirina wê ve, dewletê gelek caran şerrawestîna îhlal kirîye...

Şer bi vî awayî nasekine

Şerrawestîna ku PKK'ê îlan kiribû, ji bo gelên Kurd, Tirk û Rojhilata Navîn bûye hêviyeke mezin. Ev biryara PKK'ê ji gelek dewletên dinyayê ji destek dibîne û ev destek roj bi roj mezintir dibe. Lê dewleta Tirk, ji roja îlankirina şerrawestîna ta îro, ji bo şer bisekine tu gav neavêtiye. Bervajiyê wê, êrişên xwe ji berê diwartir didomîna û rawestandîna êrişên gerîla ji xwe re wek fer-sedekê dibîne.

Navenda Nûçeyan- Hêzên leşkerî û cerdevanan, roja 16'ê Gulanê li çiyayên di navbera Pasûr (Qulp) û Sasonê de, êrişî ser grûbek gerîla kirin. Bi dî û vî wekê, balefir û firokeyên Tirk ji bombe reşandin ser grûba gerîla û şer her ku çû diwartir bû. Şer bi vî awayî heta tariya şevê domiya. Li gor çavkaniyên gerîla û nûçeyên ku ji herêma şer tîn, zêdeyî 21 leşker û cerdevan ji aliyê gerîla ve hatine kuştin. Di şer de 13 gerîla ji bi bombeyan firoke û balefiran mirin. Weke tê zanîn, dewlet di-beyanên xwe de kuştîyên xwe veşartibû û tenê kuştîyên PKK'ê nişan dabû. Li aliyê din 2 gerîla ji bi birindarî ketin destê leşkerên Tirk.

Li gor çavkaniyên gerîla yên Eyaleta Amedê, beriya şer bi şevê, grûba gerîla di hêla şer de bi cih dibe. Di dema bicîhbûna gerîla de, cerdevanên herêmê wan dibînin û di nav cerdevan û gerîla de ber bi sibehê ve şer derdikeve. Dû re hêzên leşkerî xwe digihînin hêla şer û bi dî wan re ji, balefir û firoke ji tevî şer dibin. Tevî wê hêza mezin, gerîla heta êvarê li ber xwe dide û tu windabûn ji hêza gerîla çênabe. Di vî navê de, zêdeyî 21 cerdevan û leşker ji aliyê gerîla ve têne kuştin. Li ser wê yekê, ber bi êvarê ve hêzên leşkerî û cerdevan ji hêla şer vedikişin û piştî wê vekişîna, bomberanên balefir û firokeyên leşkerî gurtir dibin. Gerîlayan ku têne kuştin, di wê êrişê balefiran de têne kuştin.

Li gorî ku tê beyankirin, ev gerîla ji tabûra Şehîd Kendal û ji grûba Şehîd Şiyar in.

CENDEKÊN GERÎLA LI SER HEV VEŞARTIN

Gerîlayan ku di vî şerî de hatin kuştin, li Pasûrê, ji aliyê belediye ve di gorek bi tenê de, li ser hev hatin binaxkirin.

Cenekên 13 gerîlayan ku di şer de hatine kuştin, ji aliyê timên taybetî ve, di erebeyeke çopê de, tînin Pasûrê. Cenekên gerîlayan, pêşi dibin Nexweşxaneyê Pasûrê û dû re ji wîlo li ser hev teşîr dikin.

Serokçawîsê Qereqola Pasûrê Recep Cömert, cenekên gerîla nişanî gel dide û dibêje: "Dê dawîya wê hemûyan wiha be." Piştî wê teşîrkirinê, cenekên gerîla ji

nû ve diavêjin erebeya çopê û teslimî belediye dikin. Belediye jî, li Goristana Şehîdan, çalek dikole û 13 gerîlayên kuştî, li ser hev di wê çalê de binax dikin. Li ser wê tewra belediye, gel belediye protesto dikin û di wê binaxkirina li ser dilê hev de, Serokê Beledîya Pasûrê İhsan Ülgen berpirsiyar digirin.

Xelkê ku ji bo teşîskirina gerîlayan diçin ser cenekan, tu yek ji gerîlayan nas nakin. Lewre timên taybetî, piştî kuştîna gerîlayan cenekan gullebaran kirine û serê hemûyan parçe kirine.

Ajansa Nûçeyan Kurd-Ha, navê gerîlayan ku di vî şerî de hatine kuştin belav kir. Navên gerîlayan kuştî ev in: Zeynî Gümüş (Zana-Nisêbîn), Nedîm Engîn (Huseyîn-Diyarbekir), İdrîs Çetînbal (Rizgar-Hezo), Mehmet Metîm Kulakan (Dilxwaz, ji gundê Babakaya), Zekî Sapan (Merwan-Farqîn), Şeyhmus Özmen (Kemal-Diyarbekir), Zinar Filiz (Elişêr-Diyarbekir), Taha Durmuş (Apê Mûsa-Hezo), Nazmî Akar (Berxwedan-Bismil), Yılmaz Kazakçı (Dilbirîn-Farqîn), Rauf Gün (Xerzan-Farqîn), Ziya Zengîn (Hebûn-Antalya) û Ergîn Aslan (Rêzan-Hezro). Li aliyê din navê herdu gerîlayan ku bi birindarî ketine destê dewletê ji ev in: İdrîs Çetînbas (Hezo), Bahrî Yakıcı (Farqîn). Ev herdu gerîla bi birindarî li Diyarbekir di işkeneyê de ne.

Li gorî ku hêzên gerîla didin xuyan, rewşa şerrawestîna, bi wê êrişê dewletê derbeyeke mezin xwariye û hêviyên domandîna şerrawestîna şikandiye. Li gorî daxuyaniyên gerîla, hêzên leşkerî yên dewleta Tirk, bi hemû hêza xwe ve êrişî ser gerîlayan dike û ji bo îmhakirina gerîla operasyon û keminên xwe didomîne. Ev jî, gerîlayan ku dixwazin şerrawestîna neyê îhlalkirin, di zorê de dihêle.

PROVAKASYONÊN CERDEVANAN

Bi destpêka şerrawestîna, cerdevan ji ber tîrsa ku wê ji pereyê cerdevantiyê bibin, dest bi provakasyonan kirin û carîna bi leşkeran re, carîna jî bi serê xwe êrişî ser gundan kirin. Heta niha nêzikî 10 gundî, di êrişên cerdevanan de hatine kuştin.

Roja 16'ê Gulanê jî, cerdevanên gundê Girêcafera Kerboranê, êrişê ser gundên Şemsê û Guharê kirin. Ev herdu gund ji girêdayî Sêrtê ne. Cerdevanên gundê Girêcafer, bi hêzeke ji 50 kesî pêk hatî, pêşi gundan gullebaran dikin û dû re ji gundiyan dicivînin û bi qûndaxên tîvingên xwe li gundiyan dixin. Cerdevan, malên gundiyan jî talan dikin û hemû pereyên wan, ji wan distînin. Cerdevanên gundê Girêcafer, ji gundiya 3 kesî bi lêdanê dixin qomayê û bi xwe re dibin. Ev gundiyan ku bi birînen giran di destê cerdevanan de ne ev in: Alî Parlaker, Emîn Tekes û Halil Türkan.

Yek ji gundiyan ku ji cerdevanan lêdanê xwariye kalekî 65 salî Halil Tunç e. Cerdevan bi awayekî hovane li Halil Tunç didin û hemû pereyên wî jê distînin.

Li aliyê din, gundiyan gundê Goveşilê (Dihê) ji ber pesta cerdevan û leşkeran, ji gundê xwe derdikevin. Cerdevan û leşker li ser rênîşandana îtirafkar Suat Kaya êrişî ser Goveşilê kirin û gundiyan li nava gund civandin. Cerdevan û leşker, bi daran û qûndaxên tîvingan li gundiyan xistin û dû re malên wan talan kirin. Xwarin û qûtên gundiyan bi pîsiyan re tevî hev kirin. Serokê Cerdevanan Faruk Yılmaz

gundiyan bi kuştîna tehdît kir ku, gundê xwe biterikîn.

Li ser wê pesta cerdevan û leşkeran, ji gundiyan Beşîr Özalp, Ömer Solgun, Abdullah Bahçeci, Emin Bahçeci, Ahmet Bahçeci, Ramazan Bahçeci, Beşîr Bahçeci, Alî Solgun, Saîf Özalp, Cafer Baştaş, Yusuf Bişî û Ramazan Öner ji gundê xwe koç kirin û çûn li Dihê bi cih bûn.

JÎ NÛ VE KONTR-GERILA

Hêzên dewletê yên veşarî û tarî jî li ser kar in. Li Farqînê, li nêzi gundê Sûsayê, erebeyek ku nexweş dibir Diyarbekir ji aliyê kesên "nenas" ve! hate gullebaran kirin û 2 kes birîndar bûn. Ev kesên çekdar, li ser rîya Farqîn û Diyarbekirê dixwazin erebeyê bidin sekinandin. Şofêrê erebeyê jî ditirse û dixwaze bireve. Li ser wê, ev kesên bi çek, erebeyê gullebaran dikin û Munevver Gül û Neşat Toplu birîndar dibin. Şofêr bi gullebaranê re, bi lez erebeyê jî cihê bûyerê dûr dixîne û birîndaran pêşi tîne Nexweşxaneyê Farqînê, dû re ji ber xedarbûna birînen wan, wan dibin Diyarbekirê.

Li aliyê din gundiyan bi navê xwe Mehrnet Akdemîr di kemîna cendirmeyan de birîndar bû. Mehmet Akdemîr, li Mezraya Qadizkanê (Diyarbekir) dikeve

nava kemîna cendirmeyan û cendirme wî gullebaran dikin. Mehmet Akdemîr niha li Nexweşxaneyê Diyarbekirê ye û birînen wî gelek giran in.

PKK BI HEMÛ HÊZA XWE ŞERRAWESTÎNÊ DIPARÊZE

Şerrawestîna ku PKK'ê pêşi di 17'ê Adarê de îlan kir û dû re jî di 16'ê Nisanê de bişert û bêdawî dirêj kir, ji aliyê hêzên PKK'ê ve, tevî hemû êrişên dewletê, tê parastin. Serokê PKK'ê Abdullah Öcalan, li ser mirina Turgut Özal da xuyan ku, heta Tirkiye jî wê rewşa nezela derkeve, dê şerrawestîna bidome. Ev jî dide xuyan ku, PKK jî bo domandîna şer hemû fersendan dide dewleta Tirk. Lê, dewlet heta niha bi tu awayî ji şerrawestîna re nebûye alîkar û êrişên ji bo îmhakirina domandîyê. Kuştîna 13 gerîlayan li Pasûrê jî, derbeyeke mezin li domandîna şerrawestîna xistiye.

HEYETÊN BIYANÎ JI BO ŞERRAWESTÎNÊ LI TIRKIYÊ NE

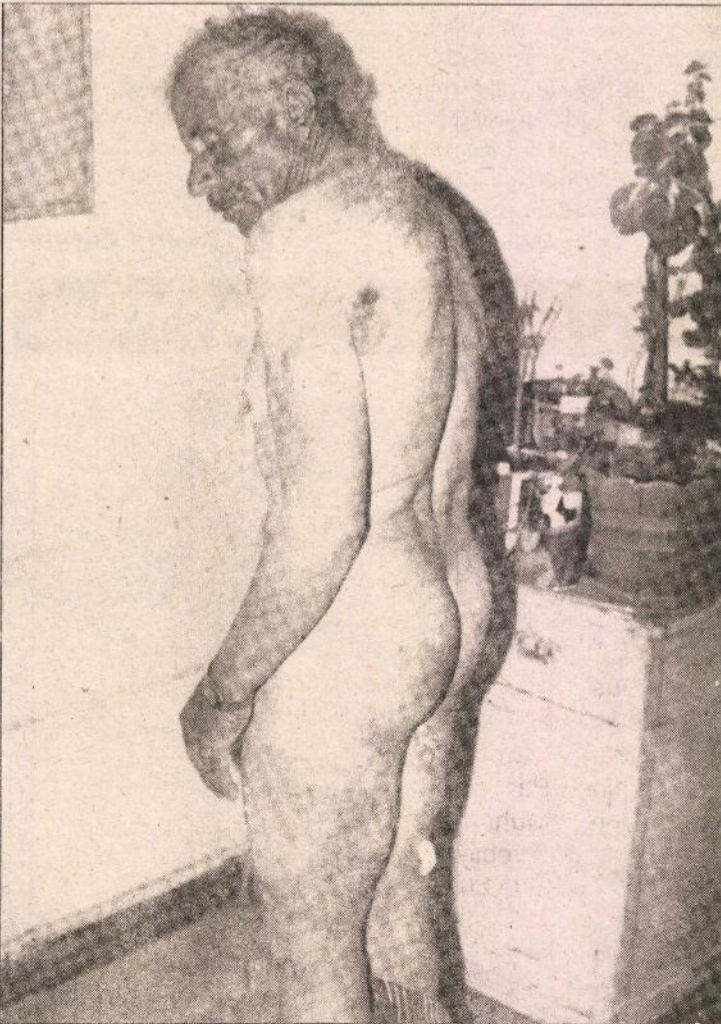
Her çiqas şerrawestîna ji dewleta Tirk bersiveke xurt nestandîbe jî, ji welatên dinyayê jî bo şerrawestîna destekeke mezin heye. Hin ji van dewletan di van rojên dawî de, bi heyetên xwe serdanan li Tirkiyê pêk tînin û desteka xwe ya ji bo şerrawestîna beyan dikin.

Ji Siwîsreyê (Îsvec) heyeteke parlamentêrî, ji Hollandayê jî di bin Serokatiya Serokwezîr Rud Lubbers de heyeteke parlamentêrî û di sê serokwezîrê Almanya Helmut Kohl û tevî heyeta xwe, bi giranî jî bo domandîna rewşa şerrawestîna li Tirkiyê serdanan xwe didomînin.

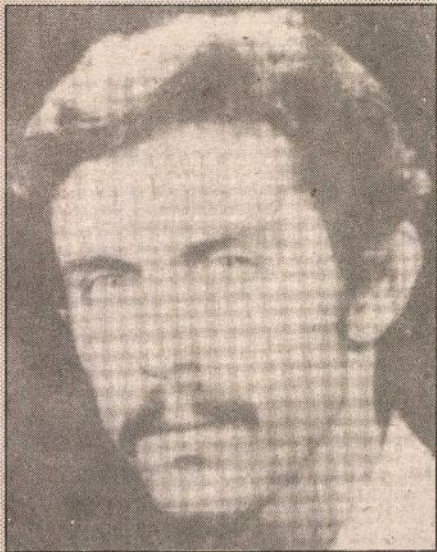
Wezîrê Karên Derveyî Holandayê Peter Kooijmans, li Stenbolê di beyaneke xwe de wiha got: "Şerrawestîna PKK'ê ya yekalî, li gorî me gaveke gelek baş û girîng e. Divê Tirkiye jî niha pê ve bi PKK'ê re bikeve dialogê. Ev dialog dibe ku ne raste rast bi PKK'ê re be. Bila bi DEP'ê re bikevin têkiliyê."

Serdanan heyetên biyanî, li sazî û komeleyên demokratîk jî didomin.

Li aliyê din, li Almanya cigirê Serokê Parlamentoya Rheinland-Pfalz Hans Gunter Heinz, di serdana Heyeta Beledîya Hezoyê de, ji şerrawestîna kêfxweşiyên xwe anî ziman û destekên xwe pêşkêş kir. Li Finlandiya jî komek zanyar, rewşenbîr û niwênerên saziyên demokratîk, destekên xwe ji bo şerrawestîna pêşkêş kirin û li ser wê mijarê nameyek ji Serokkomarê Tirkiyê Süleyman Demirel re şandin.

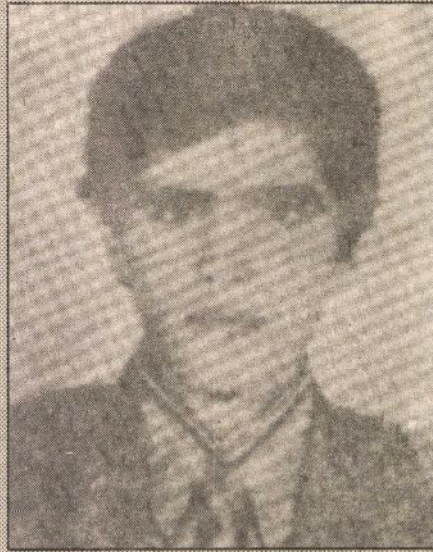
Halil Tunç, ji gundê Şemsê û kalekî 65 salî ye. Di êrişê cerdevanan de lêdan xwariye û hemû pereyên wî jê hatine standin.

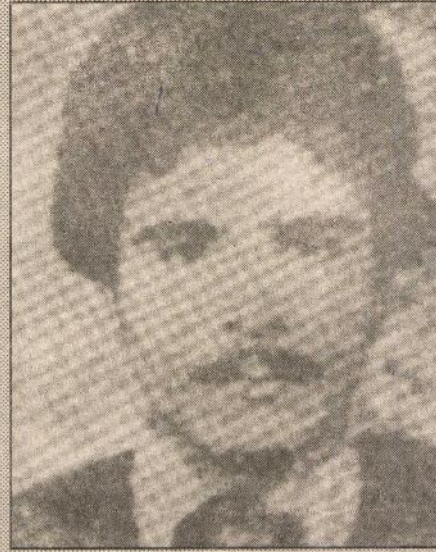
Ferhat Kurtay

Mahmut Zengin

Necmî Öner

Eşref Anyık

Çar leheng hatin bibîranîn

Navenda Nûçeyan- Çar leheng li bajarê Mêrdînê, Erzeromê û Amedê bi livbaziye ji hev cihê hatin bibîranîn.

Çar leheng ên ku di 17'ê Gulana 1982'yan de ji bo rawestandina çespînên hovane yên Rêveberiya Girtîgeha Amedê xwe şewitandibûn, di salvegera livbaziya wan de hatin bibîranîn.

Li Erzeromê şagirtên Fakulteya Hêvotinê ku girêdayî Zanîngeha Erzeromê ye, li Mêrdînê şagirtên Dibistana Bilind a Meslekî ku girêdayî Zanîngeha Dicleyê ye bi forumê û şagirtên lîseyê yê

bajarê Amedê bi livbaziyeke korsan çar lehengan; Ferhat Kurtay, Necmî Öner, Eşref Anyık û Mahmut Zengin bi bir anîn.

Di foruman de ji bo şehîdên şoreşê rawestina rêzdarîyê hate kirin, li ser kurtejiyana wan hate axaftin, helbest hatin xwendin û slogan hatin avêtin.

Li Amedê, di livbaziya ciwanên lîseyê ya ji bo bibîranîna çaran de jî, li Kolana Merga Ehmediyê livbaziyeke hate pê. Di livbaziye de sloganên wek "Şehîd nemir in", "Bijî ERNK", "Bijî PKK" hatin avêtin.

Li zindanan serfiraziya girtiyan

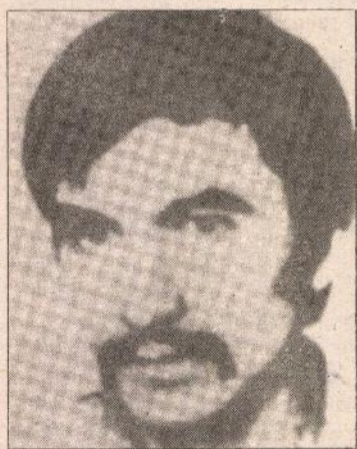
Navenda Nûçeyan-Grevên birçîbûnê yê ku ji aliyê girtiyan siyasî ve nêzîkî 3 mehan hatin meşandin, bi serfiraziya girtiyan yek bi yek dawî li wan tîn, girtî daxwazên xwe bi dest dixin.

Cara pêşî, li Girtîgeha Meletê girtî piştî berxwedana bi 2 mehan gihîştin mafên xwe û daxwazên xwe dan pejiwandin. Dû re li Girtîgeha Diyarbekir piştî berxwedana bi 3 mehan, daxwazên girtiyan ku ji 18 madayan pêk dihatin, ji aliyê rêveberiya girtîgehê ve hat qebûl kirin û dawî li greva birçîbûnê hat. Niha jî, 300 girtî ji Girtîgeha Mêrdînê piştî 3 mehên greva birçîbûnê

mafên xwe bi dest xistin û dawî li grevê anîn.

Li gor peymanê ku di nav girtiyan û Rêveberiya Girtîgeha Mêrdînê çêbû, hemû mafên ku li Girtîgeha Diyarbekirê hatine dayîn, dê bidin girtiyan Girtîgeha Mêrdînê jî. Ev peyman bi navberiya Baroya Diyarbekir û KMM (IHD)'ê û bi hevdiarî nûnerên girtiyan û rêveberiya girtîgehê ve hate îmzekirin. Li gorî peymanê, dê şertên girtiyan di rojê de derbasî jiyane bibin.

Bi vê peymanê re girtî, greva birçîbûnê ya ku ev 3 meh e bi beşdariya 300 girtiyan ve didomandin, qedandin.

Hakî Karer

İbrahim Kaypakkaya

Cizîrê Hakî Karer bi bîr anî

Navenda Nûçeyan-Hakî Karer di 18'ê Gulanê de li navçeya Cizîrê ji aliyê gelê navçeyê ve, di salvegera kuştina wî de hate bibîranîn. Bi hezaran kes beşdarî merasîma bîranîne bûn.

Înternasyonalîst Hakî Karer di roja salvegera kuştina wî de bi beşdariyeke mezin û çêşdar ve li taxên Cizîrê Cudî û Kurtuluşê hat bibîranîn. Merasîma bîranîne

heta derengiya şevê domiya.

Di dema merasîma bîranîna Hakî Karer de, berdevkêkî ERNK'ê gelê beşdarî merasîmê bûbûn li hev civand û vê axaftinê kir. "Hakî Karer mirovekî înternasyonalîst bû. Di gel ku Tirk bû, ji bo rizgarkirina gelê Kurd di refên Têkoşîna Rizgariya Neteweyî de pêşengiyê kiriyê. Di 17'ê Gulana 1977'an de li Dîlûkê (Entebê) bi destê rêxistina Stêrka Sor a hevkar ve hate kuştin. Em wî li vir bi rêzdarî bi bîr tînin. Hakî Karer şehîdê PKK'ê yê yekemîn e.

Şehîdên me nişanî me dane ku divê em çawa li ber xwe bidin. Şehîdên me yê 1977-78 jî civîna kongereya 1. re bûne sebeb û şehîdên me yê 1979-80 jî li hember axayên komprador li ber xwe dane. Şehîdên me yê 1981-82 şehîdên berxwedanê ne. yê 1983-84'an bûne sebebê avakirina HRK'ê, yê 1985'an jî bûne sebeb ji avakirina ERNK'ê re. şehîdbûna Egî jî damezirandina ARGK'ê bi xwe re aniye. Ango her şehîdê Kurdistanê ji bo me

wate û maneyên cihê cihê tînin ziman."

JI BO KAYPAKKAYA FORUM

İbrahim Kaypakkaya bi forumê li bajarê Stenbolê ji aliyê şagirtên zanîngehan ve hate bibîranîn.

Di salvegera kuştina Kaypakkaya de nêzîkî 100 ciwanên zanîngehê bi forumê ew li Kampûsa Zanîngeha Teknikî ya Stenbolê di 18'ê Gulanê de bi bîr anîn û qetilkirina wî protesto kirin. Di forumê de pankart hatin vegirtin û slogan hatin avêtin.

Piştî axaftina li ser girîngiya İbrahim Kaypakkaya ya di têkoşîna civakî de, govend ji aliyê beşdaran ve hate girtin û stran hatin gotin.

İbrahim Kaypakkaya bîst sal berê di 18'ê Gulana 1973'yan de li Zindana Amedê bi îşkenceyê hatibû kuştin. Piştî Dr. Hikmet Kivilimli cara pêşî ne ku rexneyên tûj li kemalîzmê girtibû ew bû.

Mewlûda Uveysî Öcalan

Navenda Nûçeyan-Mewlûda Uveysî Esmâ Öcalan bi beşdariya gelek mebûs, rêvebirên DEP'ê û gel ve hate xwendin. Hêzên dewletê ji bo ku kes zêde beşdarî mewlûdê nebin astengan derxistin, li hincetan geriyên, nasnameyan kontrol kirin, beşdaran kişandin kamerayê û gef li wan xwarin.

Mewlûda çilrojîya mirina Uveysî Esmâ Öcalan, di 20'ê Gulanê de li ser wesiya wê li gundê Ömerlî ya Xelfetiya Ruhayê, bi beşdariya 2 hezar kesî ve pêk hat.

Mebûsên HEP'ê Hatip Dicle, Nizamettin Toğuç, Mehmet Sincar, Zübeyir Aydar, Remzî Kartal, Serokê DEP'ê yê Mêrdînê Mehdî Aslan, endamên, Meclîsa Partiyê yê DEP'ê (Partiya Demokrasiyê) Muhsîn Melik, Feridûn Yazar û gelek rêvebirên rêxistinên DEP'ê beşdarî mewlûdê bûn.

Diya Serokê PKK'ê Abdullah Öcalan û endamê Komîteya Navendî Osman Öcalan Uveysî Esmâ Öcalan, di 11'ê Nîsanê de li Misîsê li bajarê Edenê çûbû ser diovanîya xwe.

PÊNÛS

Amed Tigris

Eqlê Kurdan ê pêşî û paşî

Dema ez li dibistana destpêkê şagirt bûm li navçeya me, li Licê gelekî Ermenî hebûn. Hesinger, terzî, goşkar, cil û paldirûnên naçeyê hemû Ermenî bûn. Ermeniyani ji tiriyê rezên Waresînê, Korê û Panavê mey û şeraba herî tamdar çêdikirin. Kurd nikaribûn pînekê li cil û bergên xwe bixin, dasekê biseqînin an jî tûj bikin. Senetê navçeyê bi tevî di destê Ermeniyana de bûn. Li dibistanê, di pola (sinifa) min de jî çend hevlên Ermenî hebûn. Ji wan hinekan zû bar kirin û ji Licê çûn. Hinek jî heta erdheja Licê ya ku di sala 1975'an de çêbû jî, hîn li wir bûn. Piştî erdhêje ew jî çûn. Ez bawer im ku, niha Ermeniyekî jî li navçeyê namaye. Xelkê navçeyê feodal û nezan, li Ermeniyana gelekî tehde û eziyet dikir. Ji wan re alet û tiştan çêdikirin, lê Kurdan destmiza wan nedidan an jî kêr didan. Bi filehtiyê ew biçûk diditin. Di dibistanê de jî dema darsa dîn dihat, mamosteyan şagirtên Ermenî dikir der. Digotin ew kafir in. Bi moraleke xerab jî dersê derdikekin û diçûn der. Wê demê di nav me de jî sarbûnek çêdibû. Em zarok bûn, paşê me jî bir dikir. Me dest bi ders û listîkan dikir.

Di salên 1970'yan de dema ez bûm mamoste û dîsa bi paş ve hatim Licê, ji malbatên hevalên min yek jî nema bû, hemû jî ser axa bav û kalên xwe bar kiribûn û çûbûn. Bi tenê çend kesên hesinger mabûn. Wê demê li herêma me xortan dest bi şoreşgeriyê kiribû. Her ku diçû hejmara şoreşgeran zêde dibû. Li çayxane û meydanan semîner û civînên curbecur çêdikirin. Gelek kes dihatin guhdariya civîn û semîneran.

Ez qet ji bir nakim, di semînerê de ji wan kalemêrê Ermenî yekî heqê axaftinê xwest û wiha dest bi axaftina xwe kir. —Em Ermenî dibêjin eqlê Kurdan dido ne. Ê peşî û paşî. Kurdan heta niha jî ber eqlê xwe yê pêşî winda kirine. Cara pêşî Kurd nafikirin û hema di cih de qerarê xwe didin. Ji ber ku nafikirin û qerarê xwe didin û winda dikin. Paşê poşman dibin. Lê xortên nû divê wek bav û kalên xwe, gotina eqlê xwe yê pêşî nekin. Baş bifikirin û gotina eqlê xwe yê paşî bikin. Bav û kalên we sofî bûn. Sofiyê xelkê bûn. Mala xwe û me tev şewitandin. Heger wan bi eqlê xwe yê paşî bikirina, me dê dest bidana hevdu. Heta Romê mala me wêran dikir û dişewitandin, me dê mala wan bişewitanda. Axxx ez çi bikim, êdî ji min çû, ez kal im. Xwezî hûn xort di dema bav û kalên xwe de derbiketana. Wê çaxê dê mîran ji xwe re biditana. Niha di vê demê de tu xortên me jî li ser axa xwe nemane. Welat vala bû.... Berê mezinê we ji me re digotin "kirîv" û me jî, ji wan re digotin "kirîv". Niha em bûne "pismam, xal û heval"

Bi dîtina min, tespîta kalemêrê Ermenî an jî tespîta Ermenîyan a li ser Kurdan, tespîtekî rast e û di cihê xwe de ye. Karakterê me Kurdan yek jê jî ew e. berî ku em baş bifikirin, ji her aliyê ve li bûyerê û dozê mêze bikin, em pêşî qerarê xwe didin. Pêşî qerardayîn ne rast e. Bi xwe re zerarên mezin û giran tîne. Di laşê me de kul û birînên giran vedikin. Dîroka me ya siyasî bi van mînakên berbiçav tije ye. Em qet ders û tecrûbe ji wan dernaxin. Ew şerê ku di navbera hêzên Yekîtiya Nîştîman, Partiya Demokrat a Kurdistanê Îraqê û PKK'ê de derket çibû? Heger herdu alî jî baş bifikiriyana ev şer dermediket. Heta eqlê peşî hat, yê paşî mala Kurdan şewitand. 3-4 hezar pêşmêrge jî kişê dê û bavên xwe çûn! Hîn berî ku şer dest pê bike min di vî quncikê de bi sernivîsara "Stop ji şerê birakujiyê re" nivîsarek nivîsî. Min digot ku "Encama şer çi dibe bila bibe, di dawî dijîminê gelê Kurd qezenc dike." weha jî bû. Di dawî de rejîmên Îraq, Tirkiye, Îran û Suriyê qezenc kirin. Do Tirkan êrîş dibir ser Başûr îro jî Îran. Ne dûrî eql e ku beyanî (sibehê) her çar dewletên dagîrker bi hevdu re êrîş bibin. Do birin ser Başûr, îro dibin ser Rojhilat û Başûr û beyanî jî bibin ser Bakûr an jî parçeyekê din.

Karakterê me Kurdan yek jê jî ew e. berî ku em baş bifikirin, ji her aliyê ve li bûyerê û dozê mêze bikin, em pêşî qerarê xwe didin. Pêşî qerardayîn ne rast e. Bi xwe re zerarên mezin û giran tîne. Di laşê me de kul û birînên giran vedikin. Dîroka me ya siyasî bi van mînakên berbiçav tije ye.

Nivîskar û nivîsandin

Şerefxan Cizîrî

Hejmara kesên nivîskar li welatê me pirr kêr in. Kesên ku bikar in û bi nivîskariyê dadikevin dikarin bi tiliyên destan bîne hejmartin. Weke meslek nivîskariyê li Kurdistanê pêş neketiye. Ev realîteya civakî bi xwe re pirsgerêkeke kulturî û politîk peyde dike. Weke tê zanîn nivîskar û nivîsandin, yekbûna ziman û hişmendiyeke kulturî çêdikin û alîkarî dike ku mirov hevdu baş fêhm bike. Nivîsandin karekî pratîk e. Pratîka nivîsandinê alîkariya mirovan dike ku xwe û xelkê xwe nas bikin. Bi naskirinê hişmendî pêş dikeve û hişmendî jî alîkarî dike ku, mirov xwe nas bikin. Danûstandinên bi rêkûpêk, bi alîkariya nivîsandinê pêş dikevin. Bi qûrûra beqan û qebqeba kewan danûstandinên kûr û bi mana pêk nayên. Ji ber vê yekê jî divê nivîskariyê û nivîsandinê li Kurdistanê bi maddî û manevî bête teşwîqkirin. Mirovê me divê ji hev re alîkar bin. Bi hesûdiyê û zikreşiyê mirov nagihê tu armancê. Di roja îro de divê Kurd, ji hemû neteweyan zêdetir hevkarî û dilpaqijiyê di navbera xwe de bidin rûniştandin. Weke helbestvanê mezin **Ehmedê Xanî** dibêje: "Heger hebûna ittîfeqê", ew rewşa xelkê Kurd ne hevqasî tehl û dramatik bû...

KÊMBÛNA NIVÎSKARAN TALÛKE YE!

Kêmbûna hejmara nivîskaran li welatê me bi xwe re hinek talûke jî derdixe pêş. Ev tiştekî pirr vekirî ye. Tunebûn an jî kêmbûna hinek tişt û meslekan dikare bi xwe re hinek nexweşiyên peyde bike. Ev nexweşî dikarin bi hêsanî bibin alîkar ji bo pêkhatina berhemên nizm û qelsiya nivîskar û nivîsandinê. Ev rastiya sosyolojîk di hemû rewşa civakî de wiha ye. Pêkhatina kategorîya meslekî bi awayekî sosyolojîk bi tevayî bi civakê ve girêdayî ye. Jixwe yek jî hîmê medeniyetê ew e ku, hejmara meslekan zêde bibe û profesyonelîzm di civakê de belav bibe. Bi gotîneke din: heger hemû kes karên xwe baş bizanibin wê tevlihevî û sergêjahî jî kêr bibin.

Di meha Nîsanê de bi navê "Rola edebiyatê di pêşketina civatê de çi ye?", panelek (civînek) li ser rewşa nivîskariyê û edebiyata Kurdî, ji aliyê Yekîtiya Rewşenbîrên Welatparêzên Kurdistanê li Swêd, li Stockholmê hatibû organîzekirin. Di panelê de lêkolînger Rohat, nivîskar û berpirsiyarê kovara Nûdem Firat Cewerî, helbestvan Mahfuz Mayî û nivîskar Mehmet Uzun beşdar bûn. Min jî civîn îdare dikir. Di civînê de hinek pirs û pirsgerêkên bi gîştî li ser edebiyat û taybetî edebiyata Kurdî, hatin munaqesekerin û ji ber vê yekê jî ez dixwazim hinek dîtina li vir ronî bikim:

Edebîyat ku bi zimanê Ewrûpayî jê re tê gotinê literatur, gotîneke Latînî ye û tê maneya tiştê nivîsandî. Ji nameyan bigir heta bira-

nînan û ji romanên bigir heta çîrokên, hemû tiştê ku nivîsandî ye, dibe literatur. Di literaturê de xalê pirr girîng ziman û mijar e. Ez li vê naxwazim munaqesê li ser tiştê (hidûdê) di navbera literatur û sosyolojî an jî literatur û xebatên ilmî yên curbecur de, bikim. Ev mijareke pirr fireh û kûr e. Lê li vê ezê literatur di maneya klasîk de bikar bînim. Formên vî literaturê çîrok, roman, helbest, gotînen pêşiyar, bîranîn, biyografî û jiyana nivîskaran bi xwe ye. Ev jî, weke tê zanîn bes beşeka literaturê pêk tînin.

TESÎRA KULTURA DÎNÎ

Di nav van formên literaturê de evê herî pêşketî li Kurdistanê helbest e. Di vî warî de literaturê dewlemend û klasîk li Kurdistanê heye. Kultura dînî tesîreke mezin li helbestvaniya Kurdî kiriyê. Pirriya helbestan, di dîroka helbestvaniya Kurdî de, bi awayî qasîde hatine nivîsandin. Qasîde jî weke tê zanîn, ji Ereban derbasî nav Kurdan bûye. Di dema xwe de qasîde di literaturê me de, xwediyê cihêkî bi taybetî bû. Mijara qasîde evîna dînî ye û dîn jî di xizmeta serdestan de ye. Nivîskarê qasîde jî mele bûn. Di qasîdeyan de pirr fikrên dînî hebûn û ev qasîde dikarin weke kaniya dîrokî ya fikrî li welatê me jî bînin bîkaranîn. Form û naveroka qasîde bi awayekî pîrralî hevdu temam dikirin. Ma gelo mirov îro dikare, bêqerf qasîde li ser proleterîya bibêje? Literaturê ku proleterîya û sosyalişmê jî xwe re bike mijar, divê dev ji qasîde berde? Formên qasîde ya dema xwe temamkirî ne? Ji helbestvaniya Kurdî re formên nû pêwîst in?

Dîroka roman û çîroka Kurdî pirr kin e. Berhem jî di vî warî de pirr hindik in. Hema hema mirov dikare bibêje ku, berhem di vî warî de tune ne. Hebûna hinek roman û çîrokan vî rastiya kulturî zêde naguherîne. Weke bav û kalê me jî dibêjin; bi çend gulana bihar nayê. Ev valahiya ku heyek zû bi zû ji naye dagirtin. Ji ber vê yekê jî divê Kurd mirovên xwe bi hemû awayî teşwîkî nivîsandinê bikin. Ev pêwîstbûneke dîrokî ye. Heta ku di warê literaturê de lehî li welatê me ranebe, berhem bi rêkûpêk çênebin. Di vî mijarê de rastiyeke dîrokî jî heye: Di navbera lehîyê de zibil, qîrş, qerş û mersîr pîr hene. Ev rastiya hanê di pîrwarên din de jî wisa ye. Ma gelo di navbera politikvanê Kurdan de, zibil, qîrş, qerş û mersîr tune ne? Di jiyana politik a civaka Kurdî de, hejmara politikvanê nekirkêr û zibil, ji hejmara nivîsarê nekirkêr û zibil sedqat zêdetir e? Ma gelo hewce ye ku mirov di vî warî de li halê muzîka Kurdî bipirse û hwd?

Di van demê dawî de tiştek bala min pirr dikişîne. Kurdan îca dest pê kiriye ye sûc û qelsiya xwe, dikin malê marksîzmê. Ev îdiayeke pûç û vala ye. Weke Kurdên me yê Soran dibêjin: "Ev kisayê qor e." Wexta ku nivîskar

û rewşenbîrên me qelsî û kêmasiyên literaturê Kurdî li welat, bi hebûn û xurtbûna marksîzmê ve girê bidin, wê neheqîyeke pirr mezin bikin. Li gorî van kesian marksîzm di welat de li dijî pêşketina kultur û literaturê sekiniye. partî û rêxistinê me her gav daxwaz kirine ku nivîskar û rewşenbîrê welat karên politîk bikin. Ji ber vê yekê jî nivîskariyê û rewşenbîrî li Kurdistan mecal nedîtiye ku berhemê hêja biafirîne... û hwd. Weke ku min li jor jî got ev kisayê qor e! Beriya hemû tiştî ez dixwazim bibêjim. ku ev dîtina hanê ji bîngeh ve çewt û vî e. Di rastiya xwe de pirr nivîskar û rewşenbîrên dema me di dibistana marksîzmê re derbas bûne. Ew bi xêra marksîzmê û kultura sosyalişti bûne xwedî tiştekî. Neteweperestiya Kurdî û liberalîzma teqlîd di vî warî de ne xwediyê tu berhemên xuyayî ye.

POLÎTIKA Û KULTUR

Politika, divê li ser kulturê ava bibe. Kultur divê bibe bîngeha politikayê. Ji ber ku kultur beriya politikayê heye. Mirov dikare bêtî mubalexe bibêje: politikayeke bêkultur weke xwarineke bêtahm e û kultureke bêpolitika jî weke zadekî neçandî ye. Bi kurtasî divê kultur û politika bi hev re bimeşin.

Mirov dikare vî yekê di jiyana **Marks** de bi hêsanî bibîne. Marks ji nêzakayî ve bi problemên kultur û edebiyatê dadiket. Li gorî zavayê wî **Paul Lafargue**, Marks pirr cara di sohbetên xwe de ji xebata hozan û nivîsaran mînak didan. Ji hemû literaturê Ewrûpayî Marks roman, çîrok û helbest dixwendin. Her zimanekî biyanî weke çêkekî di xizmeta jiyane de didit. Bi hemû zimanê Ewrûpayî dikaribû bixwenda û bi **Elmanî, Îngilîzî** û bi **Fransîzî** jî dikaribû binivîsanda. Hozanê Grekî yê mezin **Aiskylos, Marks** bi zimanê orjînal her sal dixwend. Hozanê mezin Goethe û nivîskarê navdar **Shakespeare** jî ezber zanibû. Ifadeyên tipîk ku di dramê Shakespeare de hebûn Marks her gav bi kar dianîn. Nivîskarê hemdem weke **Alexander Dumas, Walter Scott** û **Balzac** û gelekî din. Marks ew her gav bi evîn û kêf dixwendin... û hwd. Marksîstan bi awayekî pîrralî li hemû cihanê, ilmê edebiyat û kulturê pêşve xistine. Problem di vir de ne problemên marksîzmê ne, problem zexeliya nivîskar û rewşenbîrê Kurdan e. Kesê ku wextê xwe vala derbas dikin û weke kewê ribat li vî alî û wî alî dixwînin, bila bi xêra xwe û ji kerema xwe re ji gazinan ji marksîzmê nekin! Beriya hemû tiştî divê gazinan mirovan ji mirovan bi xwe be. Ji ber vê yekê jî ez pirr cara dibêjim: xwe nas bikin. Kurd divê xwe nas bikin da ku em karibin problemên xwe nas bikin û problemên xwe jî nas bikin da ku em karibin wan çareser bikin! Em di vî xebatê de nikarin li benda Godot bisekinin!

Di çanda Kurdî ya gelêrî de kilamên keçikan

(2)

4. *Figurên li ser evîniyê û ditin û ramanên keça Kurd:*

Bê te got hacê li min hacê
Kul ketiye koka Dara Qerexacê
Bê kê nabeyna her dilan,
her çavan xeber bide
Xwedê bikuje kurê wanê berzewacê.

Bê, çiya re neçe, çiya hênik e
Pêl gulê neke, gul tenik e
Bê wisa bike bira kes nifiran
Li mexsed û mirazê min û te neke.

Bê gede dike ji vir here
Dara destê xwe digere
Dike silavekê bide min
Kelogirî, dev nagere.

5. *Figurên sirûstê yên ajala û lënêrina keça Kurd li ser bûyeran:*

Mirîşka spî maka kurkan
Gede lawik derket ji mehella Tirkan
Qapût xwe kir, xwe firikand
Heyfa min nayê tu heyfê
Xelkê axatî teze kir
Vî axatî terikand.

Bê çi çivîka nukul zer e
Baz da pişt tûma kerengzer e
Derdê dila wisa zor e

Li ser derdê vê cigerê.

Bê çiyawo, çiya mersîlo
Bê giya rabû, bû xesîlo
Bê qet kesî ditiye miro
Birindîrekî biavêje
Ber beranê qert î pîro.

Bê ewrê şayî li hendeqa
Gola Wanê cot werdeka
Yek Ahmedê por heleq e
Yek Fatoya çavbelek e.

6. *Li ser axa û began ditin û ramanên keç û xortên Kurd:*

Hîva gundê me çakil e
Axayê gundê me cahil e
Belkî kurê wî bimire
Xwe daye bazara bédil e.

Bê me zozanê we çêrandin
We zozanê me çêrandin
Xanberindîra daw gerandin
Keçên axa çiqas rind in, em helandin.

Bi min kulam, bi min kulam
Mala gede derket çola Zilan
Ezê nizam kîjan axa, kîjan xulam.

7. *Sîtemên keça Kurd li ser jiyana ku tê serê wan:*

Ez genimê sor î biharê me
Min neçinin ez gune me
Ez di destê xelqê de
Sed zêrê Reşadî me
Ez ji te re bêpere û bêpolo me.

Bê ewrê şayî fena text e
Kurê apê çiqas bêbext e
Îşev du şev e çûye
Welatê xerîbê xerîbîstanê
Ji min wetrê salewext e.

Rasta Evdal Axa cîkî dêm e
Ez kulîlka devê re me
Xîncî Xwedê; pêxemberan
Kes nizane ez qismeta lawê kê me.

8. *Xortên Kurd ji bo keça Kurd daxwazî û sîtemên xwe wiha tîne ziman:*

Bê keçik dînê meçe çiyê, melûl nebe
Bira şehra serê te ba nebe
Eger dilê teyê di min de hebe
Bira per û baskê Xwedê, pêxemberan
Li ser te be
Eger dilê teyê di min de tune be
Bira qedera te serê Dara Qereaxacê be
Qe venebe.

Bê keçikê dilê min du cî ye
Yek li vir a yek li çiya

Ya çiya tehjî, tu li pey qerici
Ya vir a tu dibê qey
Çaya li ser destê Qaweciya.

Min digot kaniya gundê me mermer e
Min digot kaniya gundê me mermer e
Qîz bûkan xwe dayî sere
Heft xweziya min bi wî hatî
Navê hezkiriyên wan Qemer e.

9. *Di van kilaman de navên çiya, gund û bajaran derbas dibin. Hinek ciyên dîrokî û bi nav û deng xwe di van kilaman de beyan dikin. Çend mînak:*

Bê Axedeve hise his e
Kûpqiran wêde Qerekilis e
Mizgîn çiya mizgîna xêrê da min
Got gede lawikê te bûye
Başhekîmê Serreîsa.

Got ji Qersê heta Qersê
Solê kuta nelça mesê
Heçî kesê bi me xeber de
Xwedê bikuje kurê wanê berzewacê.

Bê te çav reşêş keriyê kila
Min dihejmart sî û sê gulî
Li nava milan
Gede de tu were min birevîne here
Biavêje Aşqeleşê dêra filan.

Konsera Koma Lorî îptal kirin

Koma Lorî ji Nahçivanê bi hêviyên mezin ku dê dikaribin li welatê xwe bi serbestî bistrên û hunerên xwe pêşkêşî birayên xwe yên bakur bikin, hatibûn Qers û Agirî. Lê tevî ku ji bo konserê destûr ji walî standibûn jî, konserên wan hatin îptalkirin.

Ev koma hanê li Nahçivanê çalakiyên xwe dimeşîne. Kom ji deh kesên Kurd ava bûye. Konserên xwe bi deh zimanan dide. Ta îro li nêzî deh dewletan konser dane û bala pîrr rojname û kovaran kişandine. Piraniya besteyên ku dibêjin ên wan bi xwe ne.

Koma Lorî wan rojên ku derbas bû ji bo ku konserêkê bidin hatin Agirî. Berî li Agiriyê konserê bidin, li Sarikamişê li alaya cenderma konserêkê dan. Li ser vê berpirsiyarê komê Hesênof: "Li alayê ji bo ku em bi Kurdî bistrên, pîrr daxwaz ji me re hatin û em nêzî du seantan bi Kurdî li hundirê alayê stran û kesî ji me re negot çima hûn bi Kurdî

distirên!" Hesênof, armanca komê bi rengê neteweyî û xwedî derketina çanda Kurdî datanî holê û wiha dom dikir: "Navê koma me ji bingeha muzîka Kurdî tê. Gava dayikên me zarokên xwe dixin xewê lorîkan ji wan rê dibêjin. Me navê xwe ji we loriyê standiyê".

Piştî konsera alaya Sarikamişê Koma Lorî xwest ku konserên xwe li Agirî û Qersê jî bidin. Ji bo ku karibin konserên xwe bidin, ji Waliyê Agiriyê destûr standin. Lê roja konserê, emniyetê destûr neda konserê.

Hesênof: "Ev çi kar e, min tişt jê fêm nekir? Walî destûrê dide, emniyetê vê destûrê radiwestîne. Ev, vê rastiyê şanî me

Koma Lorî, ji hunermend û muzîkvanê ji Nahçivanê pêk hatiye û bi deh zimanan distirên.

dide. Li Tirkîyê, ferman ji jêr ve dest pê dike, emniyet li wîlayetê guhdar nake, ev jî bingeha hebûna dîktatoriyê ye". Bi her awayî xuya dikir kom ji vegera xwe ne kêfxweş bû. Ta îro li gera xwe yî li welatê dinê sererastî tiştêkî wiha nebûbûn û digotin

em herin kîjan deverê emê vê rewşa Kurdistanê bibêjin.

Ji ber ku destûr nedan konsera wan. Ji bêperebûnê niha nikarin vegerin welatê xwe jî, kes li wan xwedî derneketinê jî, kom bi gazin e. Lê berpirsiyarê komê Hesênof: "Tu as-

tengî nikare me rawestîne. emê xebatên xwe dom bikin, emê stranên xwe dîsa bi zimanê Kurdî, Tirkî, Rûsî, Azerî, Tirkmenî, Kazakî, Özbekî, Farsî, Gurcî û hwd. bibêjin. Koma me komek înternasyonalî ye. Emê gera xwe jî dom bikin." digot.

Pirr ji evîna te biryan im
 Dil bi agir, cîger bi kovan im
 Evîndarê te me, welat im, can im
 Kurdistan im, Kurdistan im, Kurdistan im
 Ev çend sal in, perîşan im, sergerdan im
 Ev çend sal in di bin destê Ecem de
 Di bin şûrê Ereb de
 Li bin pença Tirkan im
 Na!...Na!...
 Ne termekî bêgiyan im
 Tenê tu zendên min derxe ji vê zincîra koletiyê
 Tê bibînî
 Çi cengewar im, çi şervan im
 Çi sergevaz im, çi qehreman im.

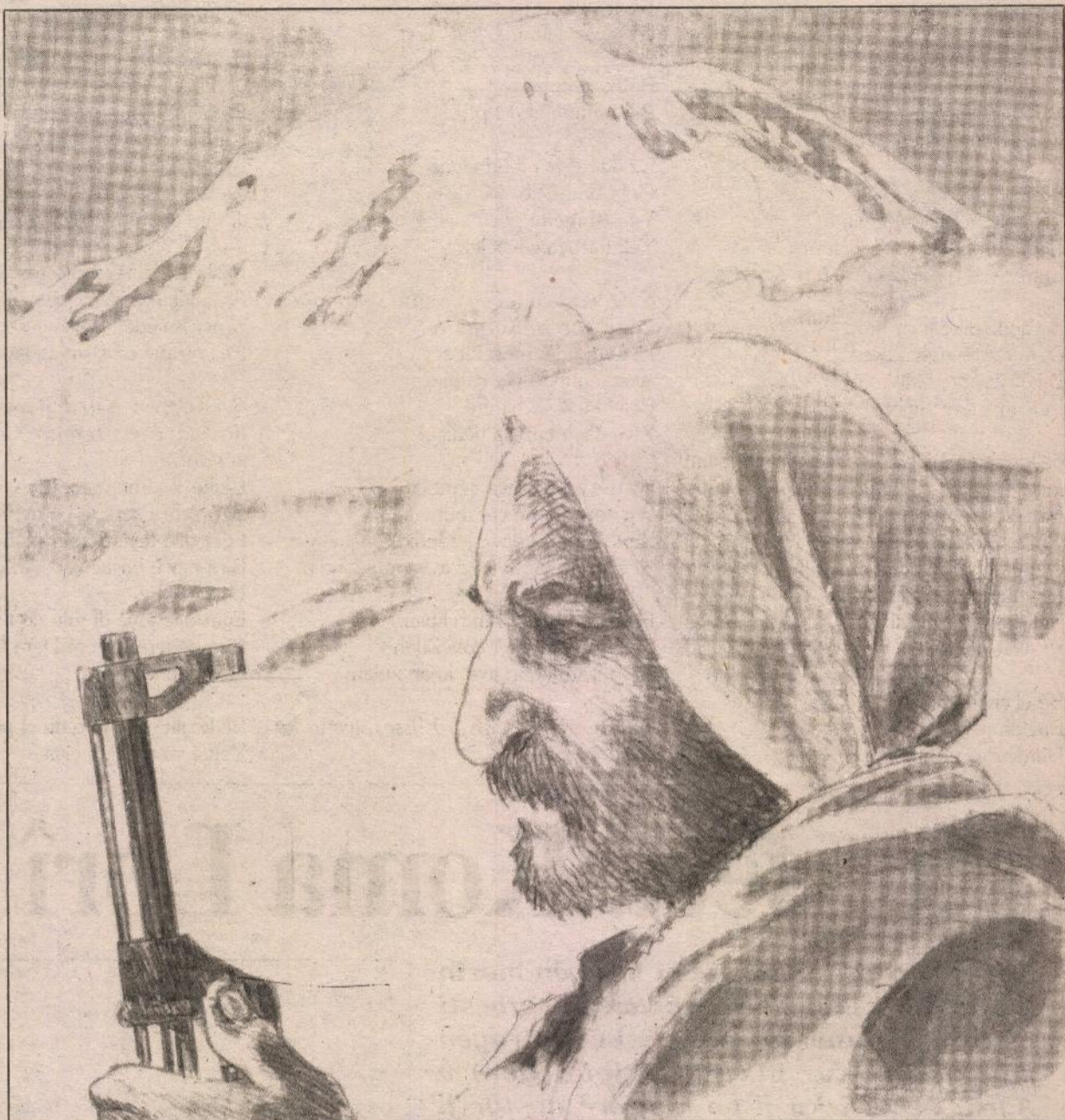
Ez qurmê dîroka cihan im
 Hên dayîka Somer
 Zarokên xwe bi min dixistin xew
 Ma tu nizanî?
 Ez kurê Goto me, kurê Lolo me
 Kurê Horo me, kurê Mitan im
 Ez torinê Mad im, bi xeml û xêzên giran im
 Ez avakirê wan kavlên Ekbetan im
 Kawayê Hesinkar im
 Dijminê zordar im
 Agirê azadiya gelan im
 Hên ji zindî me, xwedî jiyân im
 Kurd im, nemird im, torinê wan im.

Zerdeşt im
 Ronahîperest im
 Li hember tariyê
 Roja li ezman im
 Manî me, danayê şîret û pendan im
 Erdeşêr im, Rustem im, Noşîrwan im
 Bi rim im, bi şûr im, bi mertal im
 Bi xençer im, bi şîlf im, bi pal im
 Bi zirx im, bi gurz im, bi qelqan im
 Rûberî lekên leşkerê Rom im
 Li meydan û kiradê
 Çi pehlewan im, çi qehreman im
 Hên ji zindî me, xwedî jiyân im
 Kurd im, nemird im, torinê wan im.

Ez im ew Kurdê bi nav û deng
 Ez im Kardoxê bi tîr û xedeng
 Di ser min re borîn
 Pirr çax, pirr dem, pirr heyam û beng
 Li ser sîngê min
 Her çax û her sal, her roj û her gav
 Êrîş û talan, her şer û her ceng
 Min dîtî pirr roj
 Min dîtî pirr şev
 Ev demên zêrîn, ew rojên pirr teng
 Êrîşên Ereb, talanên Megol
 Ji Rom, ji Fireng
 Ez mam li meydan, nebûm pereng-pereng
 Hên ji zindî me, xwedî jiyân im
 Kurd im, nemird im, torinê wan im.

Ez siwarê Rojhilat im
 Parêzkarê birc û kelat im
 Şêrkohê cengewar im
 Spahsalar im, îsfahsalar im
 Li hember Fîlip û Rişar im
 Selahedîn im, li ser xana zîn im
 Qehremanê Hetîn im
 Rizgarkirê Quds û Felestîn im
 Her serfiraz im, çi sultan im
 Adil im, Zahir im, Tûran im
 Ez bi taca zêrîn im
 Li Amed û Farqîn im
 Li ser textê Merwan im
 Ehmedê Dehak im, siwarê bi tîn im
 Genaralê Romê ji xana zîn diqulbînîm
 Çerxa dîrokê vedigerînim
 Herdem zindî me, xwedî jiyân im
 Kurd im, nemird im, torinê wan im.

Serfirazî

XAMEVAN

Ez im, ji van çîyan re nav û nîşan im
 Ez pilingê Xerzan im, şêrê Botan im
 Bazê Behdînan im, ejderê Soran im
 Ez şahîne Erdelan û Baban im
 Canpolatî me, mîrê Mand im
 Ez im, li kela Dumdumê Mîrxan im
 Dewrêşê Evdî me, bu diwanzdeh siwaran
 Li hember hezar û hêfêd siwarên Gêsan û Tirkan im
 Hên ji zindî me, tijî jiyân im
 Kurd im, nemird im, torinê wan im.

Ez Herîrî me, Cizîrî me
 Feqî me, Nalî me, Xanî me
 Hejar im, Hêmen im, Goran im
 Biwêj im, şekerrêj im
 Ez xweş dibêjim, her torevan im
 Fehlemez im, awazciwan im
 Li rûpelên dîrokê binêre!
 Herdem nazikziman im
 Ez xwedî nîrxên bilind im
 Demîn û sinciyên giran im
 Ez ji welatê evîn im
 Ferhad im, Şêrîn im
 Xec im, Siyamend im
 Zîn im, Memê Alan im
 Hên ji zindî me, tijî jiyân im
 Kurd im, nemird im, torinê wan im.

Ez xêr û bêra germiyan im
 Ez av û berfa ji zozan im
 Petrol im
 Dibim agir, dikim gurgur
 Kermansah im, Kerkûk im,
 Batman im, Rimêlan im
 Ez qêrîna keçan û bûkan li Geliyê Zilan im
 Hawara mindalan li Kela Dizan im
 Ez loriya dayîkê, axîna bavê kal,
 Nalîna zarokan li Helebçeya xopan im
 Dîsan zindî me, xwedî jiyân im
 Kurd im, nemird im, torinê wan im.

Ez duhî li Diyarbekrê Şêx Seîd bûm
 Li Dêrsimê Seyid Rîza bûm
 Li Mehabadê Qazî bûm
 Îro jî li zindanên Amedê,
 Xeyrî me, Kemal im, Akîf im, Çîçek im,
 Doğan im, Doğan im Doğan im
 Ez di qada şer de Bêrîvan im
 Mizgîna leheng im, li kolanên Tetwan im
 Ez di şer de çi Egîlîm, çi komîtan im
 Serbazê nenas im,
 Li ser her bihosteke axa niştîman im
 Binêre ey dîroka cihan!
 Herdem zindî me, tijî jiyân im
 Kurd im, nemird im, torinê wan im.

Qaseta Sî û Sê Gulle û nûjentî

Zana Farqînî

Her şoreş hunera xwe bi xwe re tîne, diafirîne. Ev tespît-heta niha hatiye pejirandin û hîn ji tê pejirandin. Jixwe ev tespît ji bûyer û qewimandinê civakî, siyasî hatiye derketin. Îro em ji vê rewşê dijîn. Di wî warî de xebat tîn kirin, berhem tîn afirandin û gengeşî, gotebêje li ser huner, wêje û hwd. tîn kirin.

Êş û janên me yên li ser vî warî, hîn pirr in. Berhemên hemdem û gerdûnî ku em pêşkêşî raya giştî ya dinyayê bikin hema hema qet nîn in. Divê ev rewş neyê jîbîrkirin û ji pişt guh re neyê avêtin.

Di tevgera hunerî de ez dixwazim li ser çalakîyên muzîkî rawsetim. Bi bilindbûna tevgera azadî û rizgariya welat re di vî warî de jî hîn pêşveçûn çêbûn. Komên muzîkê hatin avakirin, dengbêj û starbêj der-

encam neyîni ye.

Vêca di navbera berhem û daxuyaniyên ew kesên hunermend ên muzîkê-tevî kom û kesan de nakokiyek, dubendiyek heye. Yanî pirêze û gotinên wan li dijî hev in. Tev dibêjin ku muzîka Kurdî ya hemdem, nûjen û gerdûnî çêdikin. Tu kes hema hema nabêje ku bi form û rîtmên biyanî bi awayekî sentezî ez (an jî em) muzîka Kurdî ya nûjen çêdikim (n).

Li gorî min beriya her tiştî divê têgînên (terîmên) nûjen, hemdem û gerdûnî bènê diyarkirin. Di naveroka van têgînan de çi heye, çi veşarî ye an jî ev kes û kom çi wateyê (maneyê) dixin têgînan divê bê eşkerekirin. Naverok bê zelalkirin.

Dîsa jî divê mirov bi çavê ku kes û kom xwe çawa didine nasînê li wan binêr û binirxîne. Ger kes an jî kom xwe bi awayekî çêkerê muzîka gelêrî û o-

Kurdî ya hemdem û gerdûnî dîr e. Em nikarin xebatên wî tevî vê qaseta wî wekî muzîka Kurdî ya nûjen binirxînin. Ji ber ku ew senteza muzîka Kurdî çêdike.

Ev qaseta wî jî, hem ji aliyê bikaranîna amûrên (enstrûmanên) muzîkê ve û hem jî, ji aliyê teşe, rîtm, melodî û pîvanan ve xwerû ne Kurdî ye. Senteza muzîka Kurdî û Ewropî ye. Di hin parçeyên xwe de em dikarin bibêjim ku giyana muzîka Kurdî ya hemdem qefaltiyê. Ango li ser taybetiyên muzîka Kurdî parçeyên xwe afirandiyê. Mîna parçeyên "Tu Ciwan î" û "Diyarbakir". Lê parçeyên din ne wisan in. Di wan de bêhn û tama rock, pop û cazê û hwd. xwe bi hêsanî dide der. Guhdar zû bi vê biyanîbûnê dihese. Ev jî heye ku tembûr, mey, ney û flût car carina biyanîtiyê ji navê radike û nasbûna xwe bi bîra guhdaran

Ev cara yekemîn e ku qaseta Ciwan Haco li piyasa Kurdistanê û Tirkîyê bi serbestî tê belavkirin. Li jorê Ciwan Haco û li aliyê rastê jî berga qaseta wî ya bi navê "Sî û Sê Gulle" tê dîtin.

ketin holê. Êdî qasetên bi Kurdî li qirikêne. Guhdar mîna berê nabêje bila Kurdî be çi dibê bila bibe. Bi çavê rexengir û bijarî lê dinêre. Li gorî bir û bawerîya xwe ji xwe re qaset dineqîne.

Lê belê di piyaseya muzîkê de tevliheviyek, aloziyek heye. Bi pirranî kesên ku distrên ji aliyê muzîkê ve nehatine hêvotîn. Hinek denxweş in ewqas. Bes bi dengxweşiyê muzîkeke hemdem û nûjen nayê çêkirin û afirandin. Çawa divê romana şoreşê bê nivîsin, wisa pêdivî bi muzîka şoreşê re jî heye. Dema em bi van pîvanan ber bi muzîka Kurdî ve herin û binirxînin, cihê mixabinê ye ku

tontîk dabe nasîn, divê rexne di vê çarçoveyê de be.

Tevlihevi û gelemşê di warê muzîka hemdem, nûjen de heye. Her gel, netewe ji aliyê muzîkê ve xwediyê taybetîyan e. Pîvan, rîtm, teşe (form), melodî, armonî û heta dengê navber (koma) taybetiyên herî girîngin. Mînak di muzîka Ewropî de dengê navber ango koma nîn e. Lê di muzîka Kurdî de heye. Ji aliyê din ve di hin meqamên Kurdî de wek hîcaz dengê navber nîn e.

Heke em li gorî tespîtên jorê li qaseta Sî û Sê Gulle ya Ciwan Haco binêrin û tevî xebatên wî yên din, em dê bibînin ku bi temamî ji muzîka

dixe.

Qaseta Sî û Sê Gulle jî aliyê naverokê ve ji demê ne dîr e. Bersîva demê dide û naverokên parçeyan xurt in.

Di bergê qasetê de nivîsandina parçeyan tiştê baş e. Lê mixabin ku çewtiyên rêzimanî û rastnivîsê gelek in. Dixuyê ku ji aliyê kesek ne pîsporê zimam ve hatiye amadekirin. Heta navê qasetê jî bi çewtî hatiye nivîsin.

Di gel her tiştî xebatên wiha bi wêrekî girîng in. Tu tişt di şûna xwe de namîne û diguhe-re. Divê em çeperan li dora xwe neafirînin û wan li xwe teng nekin. Lê her xebat divê bi zanebûn werine kirin.

AZADÎ

Abdurrahman Durre

Suleyman û Kamîran

Kamîran pozqotan e, Demîrel zikheban e/ Suleyman Anadolî ye, Kamîran ana tolî ye/ Suleyman xerbî ye, Kamîran şerqî ye/ Demîrel bêxêr e, Kamîran bêkêr e/ Suleyman bêpîr e, Kamîran hêsîr e/ Suleyman qelew e, Kamîran cedew e/ Suleyman faşo ye, Kamîran kaşo ye/ Suleyman melez e, Kamîran bêwez e.

Herdu jî kemalist in, herdu jî kelmîst in/ Herdu jî patron in, li dijî gelan in, herdu jî mason in, derd û belane/ Herdu jî zîrek in, herdu jî pîrek in/ Herdu jî qurnaz in, herdu jî cambaz in.

Kamîran Kurd e, Demîrel Qurd e/ Kamîran dîplo-mat e, Suleyman şilo-şaht e/ Demîrel qesîl e, Kamî-

Herdu jî wek hev in, herdu jî wek şev in/ Ne mêr û mêrxas in, ne kêr û ne das in/ Ne şêr û piling in, ne qaz û quling in/ Herdu jî vedixwin, herdu jî me dixwin/ Herdu jî zengîn in, herdu jî bengîn in/ Herdu jî bihirs in, herdu jî ditirsin/ Herdu jî hozan in, herdu jî çozan in/ Herdu jî heval in, herdu jî bi fal in/ Herdu jî bi fend in, herdu jî saz-bend in/ Herdu jî bêûrt in, herdu jî bi pûrt in/ Herdu jî dimêjin, herdu jî dihêjin.

ran esîl e/ Kamîran cidî ye, Demîrel gidî ye/ Suleyman bêsoz e, Kamîran bêdoz e/ Suleyman bipîşt e, Kamîran bêtişt e/ Suleyman dexes e, Kamîran bêkeş e,

Suleyman aza ye, Kamîran raza ye/ Suleyman serbest e, Kamîran derdest e/ Suleyman bêyom e, Kamîran bêdom e/ Suleyman rûvî ye, Kamîran kûvî ye/ Suleyman masî ye, Kamîran dasî ye/ Suleyman çavsor e, Kamîran çavkor

e/ Suleyman bêqeys e, Kamîran bêkeys e/ Demîrel rojfelatî ye, Kamîran rojhilatî ye/ Kamîran Ûrartûyiye, Demîrel Îspartî ye.

Herdu jî wek hev in, herdu jî wek şev in/ Ne mêr û mêrxas in, ne kêr û ne das in/ Ne şêr û piling in, ne qaz û quling in/ Herdu jî vedixwin, herdu jî me dixwin/ Herdu jî zengîn in, herdu jî bengîn in/ Herdu jî bihirs in, herdu jî ditirsin/ Herdu jî hozan in, herdu jî çozan in/ Herdu jî heval in, herdu jî bi fal in/ Herdu jî bi fend in, herdu jî saz-bend in/ Herdu jî bêûrt in, herdu jî bi pûrt in/ Herdu jî dimêjin, herdu jî dihêjin.

Serokkomarî li wan pîroz be, li me rizgarî, azadî doz be/ Li wan tac û text, li me çek û rext/ Li wan bêdadî, li me azadî/ Li wan zilm û zor, li me keys û dor/ Li wan ew daxwaz, li me ev miraz/ Li wan ew ciya, li me ser çiya/ Li wan ew xebat, li me ev lebat/ Li wan kêf û zewq, li me ezm û şewq.

Derd û kul û xem, ji bo xalê Cem/ Zîyan û xusran, li Lutfî Doxan/ Doza bêîman, ji bo Erbaqan/ Erdalê dev-qîc, bûye xerc û xîç.

"Bijî Suleyman, siwarê bozê

Dinya bû dûman gur ket nav kozê

"Çoban Silo bû reîs- Şilo pilo çavçirîs

Cem û Kamo û Doxan- para wan sîr û soxan."

"Bijî pîvaxzurê me - Xocê yobaz gurê me."

"Hop û hop û hop û hop - Melazgir, Patnos û kop.

Bi vê teng û vê qûşê - Hûn tu car naçin Mûşê

Leyla Qasim di 13ê Gulana 1974'an de ji aliyê rejîma Baas a Iraqê ve hate îdamkirin.

LEYLA QASIM

Pêr Besê bû, doh Leyla û îro Binewş, Bêrîvan, Mizgîn û yên din...Jinên Kurd destên xwe yî bi hevîr şuştin û dest avêtin hêviya pêşerojê. Çima ku hevîr tenê jê nan çêdibe! Lê nan tenê têrî jinên Kurd nake. Ne hevîrê nan, hevîrê Jînê, Jinên Kurd bi xwîna xwe vedistrên ji axa Kurdistan.... Û li ser wê axê kulikên rengîn kesk... sor.. zer, ne bi stûxwarî bi serbilindî vedibin û bêhna Binewş û Sosinan li çar aliyê welêt, ji dêvla bêhna barûdê ve belav dîkin.

Leyla Qasim bû ku digot: "Ez nafetisim, bi hêrs im, Kurd im." Ew bû, şewqa rojên îro û sibehê û dusibe. Keçên Kurdan da dû şopa wê û qet peymanê wê nexistin nava hevîrên girêjî ku di leganên zingarî de bi xwîna Kurdan hatibû vestirandin. Û ji dehaqên xwedî çekên kîmyewî û herî giran re nekirin nan, nanên ku berê jî, jê çêkiribûn di ber wan de dihiştin, da ku Leyla Qasim rehet bikaribe di gora xwe de rakeve.

Xuşkê Can

Leyla Qasim
Belê! xwişkê can!
Helal be ji te re, helal!
Çi xweş e, çi şîrîn e
Rextên girêdayî
Li ser bejna te ya delal

Tu jîn î, şêr î-jîr î?
Keça Kurd î
Bi şîrê spî û helal!
Bo serxwebûn û azadiyê
Di riya felatê de
Rijîya xwîna te ya zelal.

Ew destê gemar
Ên xwîni yên ku
Stûyê te yî narîn
Bi bendan şidandin
Dijberiya te bû derefşê
Berhema felatiya jinan
Bû xof ket kezeba wan
Ew tirsandin

Cangorîbûna egîtên wekî te Leyla
Em bêteqet û xêl hiştin, eşandin
Lê gelê me, pey tere;
Gelek Leyla bi tilîliyan
Bi guleyan, bi stranan şandin.

Adil Duran

XAÇEPIRS

Amadekar: Rasto Zilanî

Çeperast: 1-Stranbêj û huñermendek ji başûrê Kurdistanê, di warê stranên gelêrî de hunermendekî navdar e. Di wêne de tê dîtin/ Navê kovareke bi Tirkî ku di warê aborî û polîtîkayê de weşanê dike 2-Karê avdaniyê/ Pozîtîf 3-Rih, ridên/ Mirad/ Bajar 4-Fêkiyek/ Paşqertafek/ Baneşanek, 'ey' 5-Rojek/ Nasandin 6-Jiyan, giyan/ Şîret 7-Kera mê 8-Ard/ Plaqeya Sênegalê 9-Makîneya nivisandinê 10-Cînavka kesane ya yekemîn a yekehejmar/ Cihê ku gundî lê adan û qût difroşin

Serejêr: 1-Sarger/ Eşêf 2-Eşq/ Amûr, hacet 3-Cejn/ Pronav, zamîr 4-Kirê/ Şiv, şebik 5-Li bakurê rojavayê Kurdistanê navê miletek ku teze dev ji sosyalizmê berdaye/ Berhemek ku ji şîr çêdibe 6-Giyayek ji malbata pîvaz/ Zemîn, erd/ Notayek 7-Berhemên Şîrî/ Di qada navneteweyî de, îşareta alîkarîxwestinê, hewar 8-Tiştêkî ku tê kaşkirin û dirêjkirin 9-Sembola Îridiûmê/ Di Misra Qedîm de yezdanek 10-Jan 11-Debeng, ehmeq 12-Navçeyêke Diyarbekirê, Dicle

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												

BERSIVA XAÇEPIRSA HEFTIYA ÇUYÎ

Çeperast: 1-Ehmedê Xanî 2-Merwan/ Pîkap 3-Îr/ Lr/ Ea/ Ode 4-Nêrevan/ Înan 5-Êmo/ Evîndar/ 6-Make 7-Va/ Cîger 8-Dîz/ Rizî 9-Alîgirî 10-Leven
Serejêr: 1-Eminê Evdal 2-Herêr/ Aîle 3-Mr/ Rom/ Ziv 4-Ewle/ Ac/ Ge 5-Darvekirin 6-Ên/ Avegir 7-Enî/ Ezîz 8-Apa/ Nêrî 9-Nî/ Îd 10-Îkona 11-Adar 12-O-pen

QERTA ABONETIYÊ

Ji kerema xwe re ji hejmara pê ve min bikin aboneyê rojnameya Welat

Nav:

Paşnav:

Navnîşan:

Bedelê abonetiye razînin:

Li derve: Y. Serhat Bucak

İş Bankası Cağaloğlu Şub.

Döviz tevdiat Hesap No: 3113617

Li Tirkîyê: 385393

Ji kerema xwe re vî cihî dagirin û tevî kopiyekê pelê razandina bedelê abonetiye bişînin.

Navnîşana Welat: Başmusahip Sok.

Talas Han 16 Kat:3 No:301 Cağaloğlu /İstanbul

Tel (fax): 512 12 87

Mercên abonetiye:

	Li hundir	Li derve
6 meh	120.000	60 DM
12 meh	240.000	120 DM

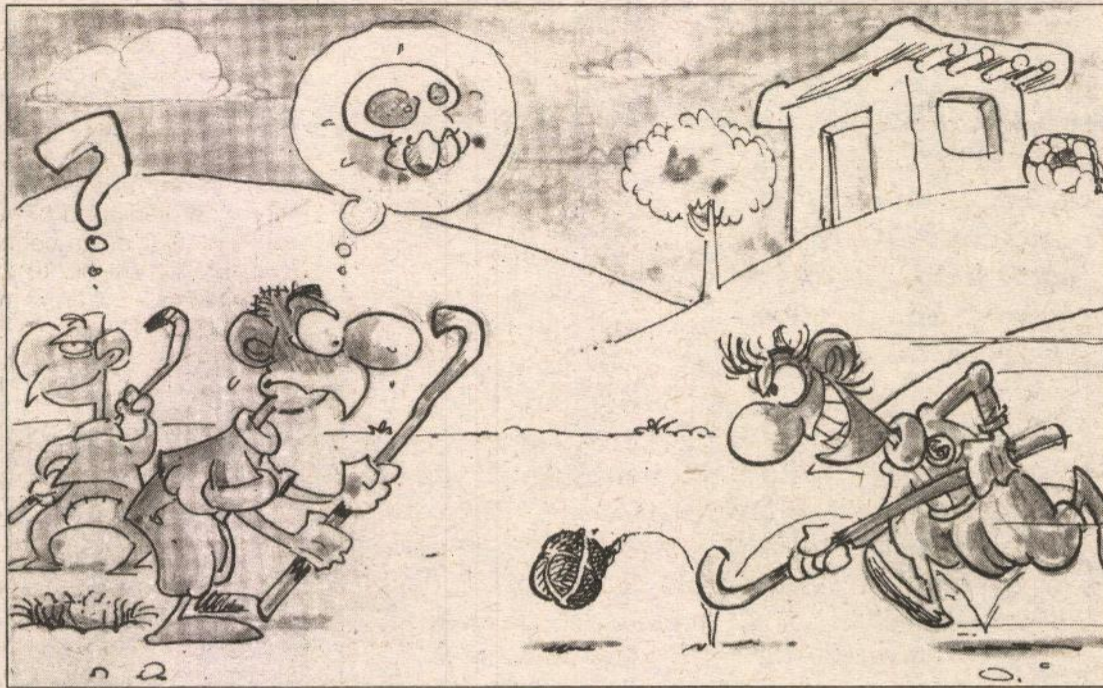
Danasîna çend lîstikan

1. HOLÊ: Ev lîstik di çanda Kurdî de pirr girîng e. Lew ku dîrokzan li ser vê lîstikê lêkolînan bikin, dê bibînin cîderka wê ku Mezopotamya ye. Ev lîstik li gelek deran bi navê "Hokey" tê lîzandin.

Du cureyên vê lîstikê hene:

Cureya yekemîn: Ji sê kesan heta bi bîst kesan tê lîzandin. Her lîstikvanekî "çemê holê" ji xwe re çêdike. Aliyekî çem tûj e. Aliyê din muyekî xwar e. Bi aliyê xwar li gogê tê dan. "Goga holê" ji dara berûyê, gulover tê çêkirin. Mezi-nahiya gogê wekî kulma (mist) mirov e. Di nivê meydana lîstikê de kortalek (qonçal) tê kolan. Firehiya wê û kurahiya wê bi qasî beroşekê ye. Navê wê qonçalê holkê ye.

Destpêkirina Lîstikê: Lîstikvan radihêje çemê xwe û li pêşiya holkeyê li dû hev dibine rêz. Goga holê bi qedere bîst gavan ji holkeyê dîr datînin. Êdî bi dorê, lîstikvan çemê xwe diavêjin gogê: Ji hemûkan çemê kê dîrî gogê bikeve, ew dibe holkvan. Edî bi dorê, lîstikvan çemê xwe diavêjin gogê. Êdî holkvan divê ku bi çemê xwe gogê bixe holkê. Lîstikvan nahêlin. Ew jî bi çeman li gogê dixin û ji holkê dîr dikin. Çaxê ku lîstikvan li gogê bixin, divê ku holkvan çemê xwe nehingivîne wan: Ku holkvan çemê xwe bi hingivîne wan ew lîstikvan dibe holkvan. Lê di vir de saxkirin jî heye. Çaxê ku lîstikvan çemê xwe li gogê xist û holkvan çemê xwe hingivandiyê, hê gog nesekinîbe lîstikvanekî din çemê xwe li gogê bixe, ew lîstikvan sax dibe. Yanê

nabe holkvan. Kengî holkvan gog bi çemê xwe kire holkê, lîstik ji nû ve dest pê dike.

Cureya duyemîn: Ji çar kesan heta bîst kesan tê lîzandin. Di vê lîstikê de lîstikvan dibine du kom. Divê ku kom bi qandî hev bin.

Destpêkirina Lîstikê: Serekvanên komên lîstikê, di nabera xwe de damisto (qure) dikişînin. Komek dibe holkvan û koma din dibe dijberî wan. Holkvan dixwazin ku, gogê ji holkê dîr bixin, lê koma din divê ku gogê têxe holkê. Di niv saetî de çiqas ku gogê têxine holkê ji wan re baş e, hê bêhtir dixwazin hejmaran zêde bikin.

2. BIRRÊ:

Ev lîstik bi du koman tê lîzandin. Her komekî bi hindikahî ji çar kesan çêdibe. Divê ku herdu kom weke hev jêhatî û xurt bin. Ev lîstik heta bi çil kesî tê lîzandin.

Destpêkirina Lîstikê: Her komekî serekvanekî dibijêre. Herdu serekvan damisto dikişînin. Koma ku damisto deranî dibe "birrêvan" koma din dibe "holkvan".

Kevirekî mezin datînin nivê meydana lîstikê. Ev kevir "holk" e. Koma birrê li hawîrdorê meydana belav dibin. Koma holkvanan jî dibine rêz û holkê ji birêvanan dihemînin. Ji aliyê din ve jî, dixwazin birêvanan bidin

û wan ji lîstikê bixin. Ku holkvan yeko yeko birrevan bidin êdî birrevan û holkvan cih diguherin.

Birrevan jî dixwazin ku neyêne dan û an holkê bidin (Lîngê xwe li holkê bidin) an jî ji navbera holkê û holkvanan re bi bazdan biborin û holkvanan yeko yeko ji lîstikê bixin. Çiqas birrevan re-da holkvanan bibin, hejmarên xwe zêde dikin.

Di vê lîstikê de armanc dana holkê ye.

3. CE GENIM (TAYRUMAN)

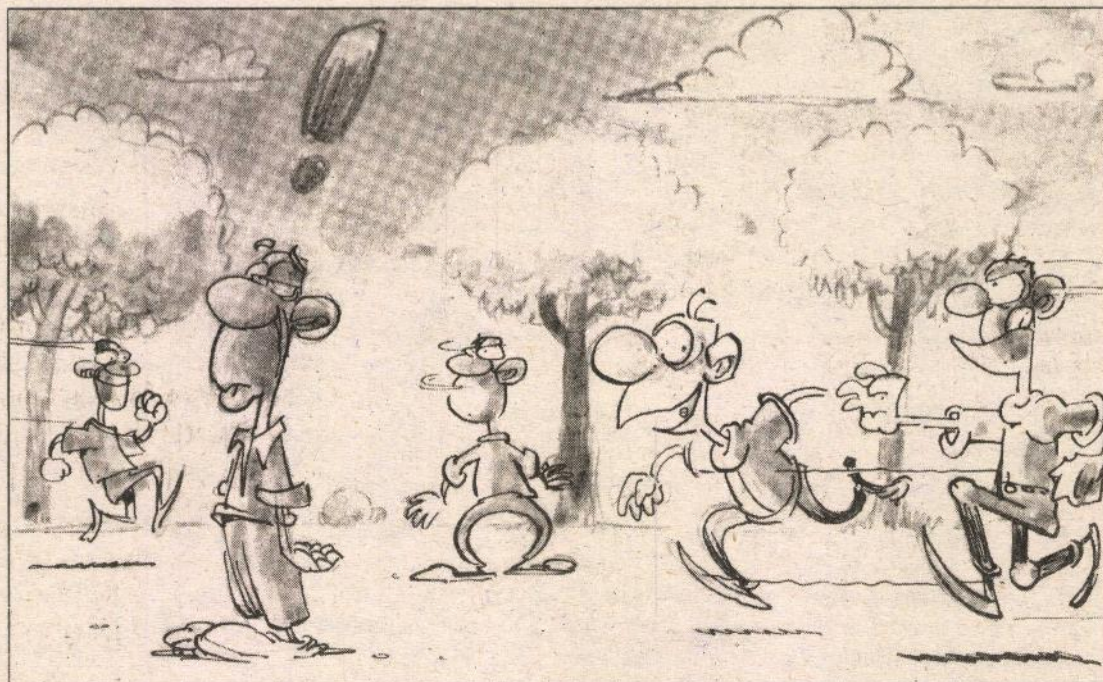
Ev lîstik ji bo zanîna teyrik û çivîkan (çûkan) gelekî cihekî girîng digire.

Di vê lîstikê de çiqas lîstikvan hebin jî dibe.

Di lîstikê de "gotinvan" heye. Gotinvan desmaleke mezin dike destê xwe, aliyekî desmalê dike girek. Zarok li dora wî dibine rêz û xwe dikin xelqe. Gotinvan desmalê bi destê çepê digirê û bi destê rastê şeklê çivîkekî an jî teyrikî pêş zarokan dike. Wîha dibêje: Mînak, emê bibêjin wê kevokê nîşan bide. Dest pê dike: "Tiştekî min heye serê mon hîqlîqîcon, dîvê mon hîqlîqîcon, lîngê mon hîqlîqîcon, perrê mon hîqlîqîcon. Ez goştê wî bixwim û zelqa wî ji we re." Zarok bi dorê radihêjin gireka desmalê bêhn dikin û yek dibêje: "Min ji kew". Gotinvan dibêje: "Na". Yek dibêje: "Min ji barbarîkê". Gotinvan dibêje: "Na". Yek dibêje: "Min ji sûskê". He ta ku yek bibêje min ji kevokê, lîstik wilo dizivire. Çaxê ku yekî nas kir, gotinvan dibêje: "Lêxe." Ew ê ku zane desmalê digire û dide dû zarokan. Digihe kê li wan dixê. Di navê re gotinvan dibêje "Genim e genim e, genim e" Heta ku gotinvan bibêje genim ew dide dû wan. Lê ku gotinvan bibêje "Ce ye" zarok li wî tene hev û digirin. Lîstik ji nû ve dest pê dike. Ku xwe nede dest û were ba gotinvan, destê xwe lê bide lîstik berdewam dike.

Navê hinek çivîk û teyrikan: Dûvsotk, beytik, gobelek, giştonek, tî-tî, barbarîk, devtirk, pepûk, silêmanê dunikul, şivanştexlênek, sûsk, bat, tivîlk, hecîreşk, qîşîjk, qîrak, bilbil, şalûl, kew, tûtik, başoke, sîmir, zilorê, qendîl, quling, legleg, tawiz, kund, dar-kutk, çil, tayrêbaz, kevok, zertzûl.

Jîr Dilovan

Hevpeyvîn bi Hunermend Ehmedê Çep re:

Xwendina li ser muzîkê pêwist e!

Folklor di rihê gel de ye û kî stranek folklorî bibêje xelk dê lê guhdarî bike, lê mixabin hinek hene kêmaniyê xwe di paş folklorê de vedişêrin. Divê yê muzîkvan sûtê ji folklor bibîne û muzîkeke nû biafirîne. Lê mixabin niha gelek hene, stranên folklorî werdigerînin stranên nû, gotin û wêjeyan diguherin, bi awayekî ne xweş eda dikin.

Hunermend Ehmed, bi kurtî jiyana xwe dikarî bi me bidî naskirin...

- Sala 1965'an ez li Kobanê ji dayîk bûm, xwendina min heta lîse (bekeloriya) li Kobanê bû, emrê min 15 salî bû, min tenbûr bi destê xwe ji xwe re çêdikirin. Kêfa min pirr ji hunermend **Mehmud Ezîz** re dihat û ez beşdarî festîwalên wî dibûm, min ji saz û dengê wî pirr hez dikir.

Sala 82'yan tenbûrek biçûk kete destê min û ji wê demê ve ez bi muzîkê ve hatime girêdan. Di sala 84'an de, êdî min xweş li bizqê dixist, bi alikariya hevalekî (Ebdurrehîm) ez hêdî hêdî hîni lêdana bizqê bûm, pişt re min riya xwe dit. Di 86'an de min çend awaz ji xortekî re amade kirin. Ew distri û min li bizqê dixist.

Weke em zanin tu xweristî di muzîkê de, ango te xwe bi xwe ava kiriyê, ev yek bes e? Yan ji xwendineke akademîk pêwist e ji muzîkvan re?! Hunermend Aramê Tigran di hevpeyvîneke xwe de bi kovara Nûdem re dibêje: "Di van salên dawî de muzîka Kurdî fireh bûye, lê mixabin ruhiyeta muzîka Kurdî tê de kêmbûye!" Tu çawa dibînî?!

- Rast e ruhiyeta Kurdî kêmbûye, ji ber ku sazine cudayî sazên folklorî ketine navê, meqamên biyanî ketine navê meqamê folklorî. Ji yê guhdar re diyar e ku

ruhiyet kêmbûye.

Ev yek me dikişîne pirseke din, gelo folklor çi temsîl dike û heta kîjan dereceyê em karin sûtê ji folklorê bibînin?!

- Folklor jêdera îlhama min e, ew kanî ye, ew bingeh e ji muzîka modern re.

Folklor di rihê gel de ye û kî stranek folklorî bibêje xelk dê lê guhdarî bike, lê mixabin hinek hene kêmaniyê xwe di paş folklorê de vedişêrin. Divê yê muzîkvan sûtê ji folklor bibîne û muzîkeke nû biafirîne.

Lê mixabin niha gelek hene, stranên folklorî werdigerînin stranên nû, gotin û wêjeyan diguherin, bi awayekî ne xweş eda dikin.

Di nêrîna te de muzîka Kurdî wê bi çi şeweyî pêş keve?

- Bi kurtî ez bibêjim: Pêşketin bi sazkirina înstîtiyên muzîkî û bi rêvekirina li pêş muzîkvanan.

Muzîka Kurdî, di çi rewşê de ye?

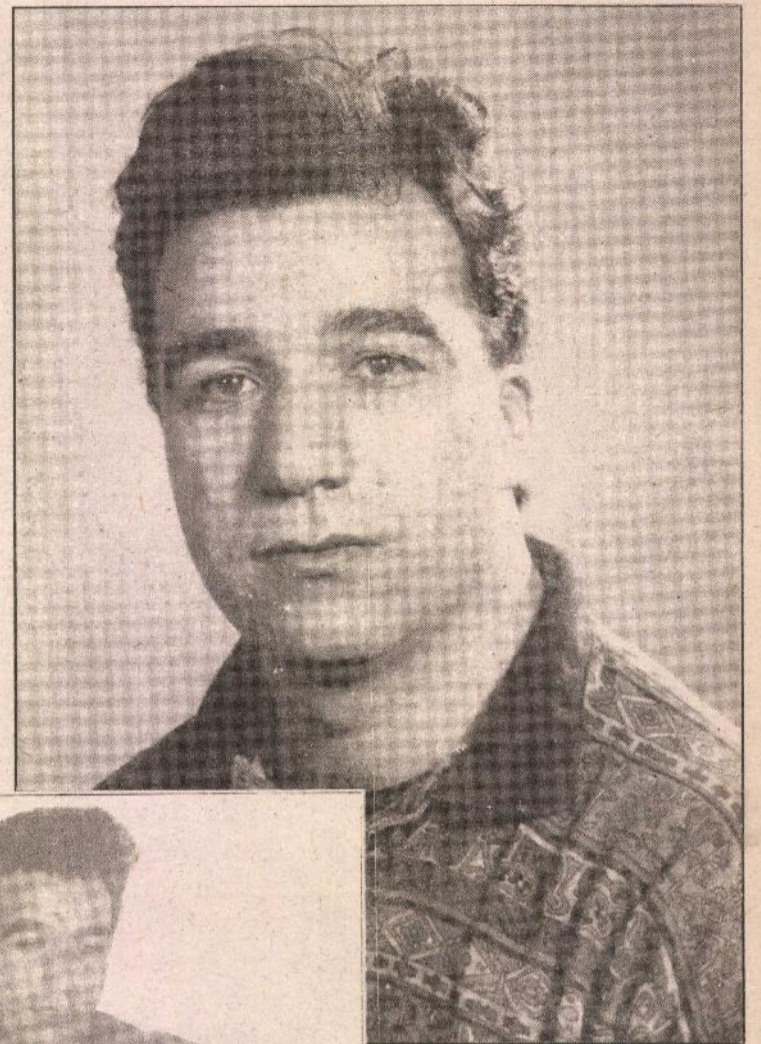
- Muzîka Kurdî li Kurdistanê Iraq û Îranê pirr pêşve çûye û ji ya vê derê pêşvetir e. Ji aliye awazan û aletên xwe yên renga reng ve û komên muzîkî yên pêşketî û mezin ve weke **Koma Dilşad**. Li van deran em dibînin gelek hunermend hene stranên **Tehsîn Taha** û **Eyas Yûsif** distrên ev jî delîleke li ser gotina min ku muzîka Kurdî li Kurdistanê "Iraq û Îranê" pêşve

çûye.

Te qasetek bi navê (Sazîn ji Kobanê) tomar kir, çi tişt di vê qasetê de nû ye?

- Tiştê nû ew e ku, cara yekemîn e ez bi bizqê hinek awaz derdixim, hin kesî wisa nekiriye. Ji ber ku tê nasîn bizq hew ji bo stran û meqaman e. Min bi xwe îsbat kir ku bizq ne kêmbû keman û piyano ye.

Ez bi xwe dibînim, îmkantên bizqê ji aliyê deng ve pirr qels e, du oktav (sillem) tenê tê de hene. Lê keman bêhtirî sê oktavan tê hene.. Piyano heft oktav in, ji ber vê min dît ez bi bizqê pirr nikarim ya

Hunermend Ehmedê Çep dixwaze bizqê têxe nav enstrûmanên gerdûnî.

dilê xwe bibêjim, ez teng dibûm. Min rabû du têtê zêde kirin, panava (meydana) deng firehtir bû... Biz-

qa min bû bi sê oktav û niv îcar ez bi rehetî û serbestî lê didim. Li aliyê din, min destikê bizqa xwe dirêjtir

kir. Bizqên normal li elameta 'Sol' disekinin, bizqa min li elameta 'La' disekine.

Niha çi li ber te heye û ji pêşerojê tu çi hêvî dikî?

- Piştî qaseta min (Sazîn ji Kobanê), min sê qasetên din tomar kirin, yek ji wan taybet ji bo govend û dîlanan bû, qaseta din awazên min in. Qaseta sisiyan, Sazên Kurdî renga reng in. Ez pirr bi hêvî me di bizqê de bixebitim ku wê bikim aleteke cîhanî û têkeve nav rêza keman, gîtar, piyano û hwd.

Gotina te ya dawî ji rojnameya Welat re heye?

- Ez ji rojnameyêre gelekî spas dikim, li ser vê hevpeyvîn û fersenda xweşî û hêvîdar im ev rojname tim li pêş be.

Hevpeyvîn:
Jana - Jandost

welat

• Li ser navê ÎMC Basın-Yayın Ltd. Şti. (adına) Xwedî (Sahibi) Zübeyir Aydar
• Berpirsiyarê Giştî (Genel Yayın Yönetmeni) Abdullah Keskin • Berpirsiyarê Nivîsaran (Yazı İşleri Müdürü) Mazhar Günbat
• Navnîşan (Adres) Başmusahip Sok. Talas Han 16 Kat:3 No:301 • Tel (fax) 512 12 87
• Berpirsiyariya Ewrûpa • Postfach: 1531, 5300 Bonn 1, Germany • Tel: (49) 228-630990 • Fax: (49) 228-630715
• Çapkirin (Baskı) Yeni Asya Matbaacılık • Belavkirin (Dağıtım) Birleşik Basın Dağıtım AŞ.